Vlaams Parlement

vergadering **C171**
zittingsjaar 2020-2021

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie, Wetenschap en Innovatie

van 25 februari 2021

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de sociaal-economische impact van artificiële intelligentie
– 1871 (2020-2021) 5

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het platform voor zorgvuldige gegevensdeling
– 1970 (2020-2021) 8

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de visietekst van de VVSG en innovatieve digitale projecten voor lokale besturen
– 1972 (2020-2021) 12

VRAAG OM UITLEG van Maurits Vande Reyde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de Vlaamse brede heroverweging voor het beleidsdomein Economie, Wetenschap en Innovatie
– 1990 (2020-2021) 16

VRAAG OM UITLEG van Maurits Vande Reyde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de mogelijkheid van terugbetaalbare voorschotten binnen de economische en innovatiesteun van VLAIO
– 2015 (2020-2021) 23

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het Vlaams actieplan voor de activering van langdurig zieken
– 1926 (2020-2021)
VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de promotiekansen na een burn-out
– 1978 (2020-2021) 25

VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over werkbaar werk en het aantal werkende Belgen dat actief op zoek gaat naar een andere job
– 2021 (2020-2021) 32

VRAAG OM UITLEG van Maaike De Vreese aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de nieuwe maatregelen voor het aantrekken van buitenlands toptalent op de arbeidsmarkt
– 1974 (2020-2021) 35

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de rendabiliteit van de dienstenchequeondernemingen
– 1977 (2020-2021) 38

VRAAG OM UITLEG van Allessia Claes aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over duaal leren in 2020 en de bijkomende stagebonussen
– 1979 (2020-2021) 41

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de sociaal-economische impact van artificiële intelligentie
– 1871 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Minister, de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) bracht een lijvig informatierapport uit over artificiële intelligentie (AI), waarmee het een algemeen beeld wil schetsen van deze technologie. Het rapport heeft verschillende invalshoeken: het fenomeen van artificiële intelligentie technologisch en wetenschappelijk nader beschrijven, internationale en Vlaamse cijfergegevens bundelen en de sociaaleconomische impact vanuit een internationaal perspectief in kaart brengen. Hiermee wil de SERV ook inzichten aanleveren die kunnen leiden tot adequate beleidsmaatregelen.

Uit het rapport blijkt dat Vlaanderen over grote troeven beschikt, maar nog voor heel wat uitdagingen staat om de kloof met de andere grote economische spelers te overbruggen.

Welke conclusies trekt u uit dit rapport?

Welke uitdagingen ziet u voor de ontwikkeling en uitrol van artificiële intelligentie in Vlaanderen en hoe wilt u die aanpakken?

Het rapport gaat ook dieper in op de ethische omkadering voor artificiële intelligentie. In Vlaanderen is hierbij een rol weggelegd voor het Kenniscentrum Data & Maatschappij. Op welke manier vervult het kenniscentrum deze rol? Welke initiatieven zullen er vanuit Vlaanderen komen om deze ethische omkadering te voorzien?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik wil eerst en vooral de SERV danken voor het diepgaande rapport, dat 444 pagina's telt. Dat is dus spectaculair. Bedankt, collega Gryffroy, om dat allemaal te lezen. Ik zie u knikken.

Andries Gryffroy (N-VA): Natuurlijk. Wat had u gedacht?

Minister Hilde Crevits: Mijn administratie levert elke week enorme inspanningen om alle vragen zo goed mogelijk te beantwoorden, en ik vind dat ze dat ook goed doet.

Dit rapport, en ook ons hele AI-beleid, verdient een zeer grondig debat. De omvang van dat rapport is ook tekenend voor het toenemend belang van artificiële intelligentie. Er is niet altijd een een-op-eenrelatie te maken, maar in dezen wel. Het is een technologie die potentieel in quasi alle beleidsdomeinen en sectoren een grote impact kan hebben.

Het rapport maakt ook duidelijk dat AI snel in de mond wordt genomen, maar eigenlijk heel veel onderdelen bevat. Er valt dus nog heel veel te ontdekken en te onderzoeken. Volgens mij staan we eigenlijk nog maar aan het begin van de revolutie inzake artificiële intelligentie. Het SERV-rapport bevestigt ook dat we niet blind mogen zijn voor de risico's verbonden aan AI, vooral voor slecht ontwikkelde AI of AI die geen rekening houdt met bepaalde verworven normen en waarden die wij heel hoog in het vaandel dragen.

AI kan ook heel invasief werken. Zulke systemen hebben de mogelijkheid in zich om heel veel persoonlijke informatie over mensen op te slaan en voorspellingen te doen over hun gedrag. In Europa is er de General Data Protection Regulation (GDPR) die hiervoor omkadering voorziet en er tracht voor te zorgen dat de privacy van Europese burgers gevrijwaard blijft.

Dat brengt ons tot de rol van Europa inzake artificiële intelligentie. De geopolitieke ontwikkelingen zorgen er wel voor dat we binnen Europa moeten samenwerken als we relevant willen blijven in de technologie van morgen. Uit het rapport concludeer ik dat er ook op het vlak van de Europese samenwerking nog heel veel werk aan de winkel is.

Tot slot concludeer ik uit het rapport ook dat we met het Vlaamse Beleidsplan AI de juiste accenten leggen. We zetten in op onderzoek via het onderzoeksprogramma, op de adaptatie door onze bedrijven via de acties van het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO), op menselijk kapitaal via de Vlaamse AI Academy en het Europees Sociaal Fonds (ESF) en op ethische omkadering via het Kenniscentrum Data & Maatschappij. Dat zijn dus de acties waarvoor Vlaanderen bevoegd is en die onze grootste aandacht vereisen. Dit wordt ook bevestigd in het SERV-rapport.

Wat zijn de uitdagingen? Collega, wat mij betreft, zijn dat er vijf. Ten eerste moeten we zeer, zeer goed samenwerken, over de grenzen heen, met bedrijven. Enkel op die manier kan innovatie die hier wordt ontwikkeld, goed worden uitgerold. Ook op Europees niveau moeten we maximaal aansluiten op programma's zoals Horizon Europe en het Digital Europe Programme. Ik denk dat we het een paar weken geleden daarover hebben gehad, naar aanleiding van een vraag van collega De Roo.

De tweede uitdaging is ervoor zorgen dat het talent dat in onze kmo's, onderzoeksgroepen en overheid zit, kennismaakt met de mogelijkheden van AI. Daarvoor is onze Vlaamse AI Academy opgericht en worden er ook ESF-oproepen georganiseerd. Agoria heeft sinds 3 maart 'Sustainable AI in Business', een gratis online cursus voor het bedrijfsleven, gefinancierd met ESF-middelen en middelen uit het AI-plan.

De derde uitdaging is dat kmo's moeten worden geïnformeerd en gesensibiliseerd over AI. Die aanpak zal vanaf maart nog worden versterkt via de Digital Experience Labs die overal worden opgericht. Daarbij komt de vierde uitdaging: ik wil dit jaar nog werk maken van de opstart van een wetenschappelijke monitoring van de adaptatie en verspreiding van AI-technologie in het Vlaams bedrijfsleven door het Expertisecentrum O&O Monitoring (ECOOM). Uit het SERV-rapport blijkt ook dat een goede monitoring wenselijk is om goed te weten waar we staan en om de effecten van het beleid te meten en te kunnen bijsturen.

Het SERV-rapport wijst ten slotte nog op een vijfde uitdaging, de netwerkinfrastructuur waaraan moet worden voldaan om AI uit te rollen. Het snel uitrollen van het 5G-netwerk zou in dezen enorm helpen. Ik ben dus eigenlijk wel blij dat er nu eindelijk stappen worden gezet richting de spectrumveiling.

Wat uw derde vraag betreft, over de ethiek, ben ik heel blij dat u die vraag stelt. Het is voor de Vlaamse overheid niet mogelijk om een eigen Vlaams regelgevend kader voor AI op te zetten. We hebben daar niet de volledige bevoegdheid voor. Wat we wel kunnen doen, is zorgen dat onze organisaties, bedrijven en kennisinstellingen de nodige kennis hebben van die kaders en waarom die van tel zijn, zodat ze die kunnen integreren in hun werking. Dat is precies waarvoor het Kenniscentrum Data & Maatschappij is opgericht.

Het kenniscentrum zal dat doen door aanbevelingen en hulpmiddelen aan te reiken voor sectoren en beleidsdomeinen over hoe om te gaan met AI en datagedreven toepassingen, op een ethische manier. Het zal die kaders opzetten in cocreatie en samenwerking met intermediaire en representatieve organisaties. Ik vond het daarom ook heel belangrijk om de sociale partners op te nemen in de stuurgroep van het kenniscentrum. Kennis van AI en ethiek moet door deze organisatie en ook door de koepelorganisaties worden gecapteerd en gedragen. Vervolgens zijn het dan de individuele bedrijven die ermee aan de slag kunnen gaan.

De visie die het kenniscentrum nastreeft, is zodanig dat het zichzelf eigenlijk overbodig wil maken. Dat gebeurt niet zo vaak. Men wil eigenlijk dat elke organisatie die in Vlaanderen met AI werkt, ook kennis heeft van de ethische omkadering die voor de sector geldt, en dat ook incorporeert in de werking. Om die visie te bewerkstelligen en het Kenniscentrum Data & Maatschappij in staat te stellen hiernaartoe te werken, zal de Vlaamse overheid ook een convenant afsluiten met het kenniscentrum, op basis van die visie. Dat is trouwens ook voorzien in het programmadecreet. We hebben het daar een tijdje geleden ook over gehad. Dat zal meer strategisch denken tussen de werkjaren door toelaten. Zo zullen werkpakketten van het ene jaar ook beter zijn afgestemd op die van het komende jaar en kunnen er trajecten worden opgezet naar de integratie van ethische omkadering in haar geheel.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik denk dat AI heel wat potentieel heeft. Dan hebben we het ook over de energie- en klimaatproblematiek, over welzijn en zorg, over gezondheid, over veiligheid, over de arbeidsmarkt, over de dienstverlening van de overheid. Ik denk echter ook dat dat succes staat of valt met – inderdaad – die ethische omkadering, zodat de gebruiker zich veilig voelt, maar ook met de goede voorbeelden.

Minister, u hebt vijf uitdagingen opgesomd. Ik zou daar nog graag een zesde uitdaging aan toevoegen: hoe gaan we om met de onbewuste of de bewuste gebruiker van AI? Het zit al dieper ingebakken in de maatschappij dan we soms denken. Maar hoe maken we dat de burger zich ervan bewust is dat hij bezig is met artificiële intelligentie en dat hij er dus ook positief tegenover staat om met die artificiële intelligentie te werken? Uw antwoord was vooral gericht op de sensibilisering bij kmo's, op wat we doen bij ondernemingen, op de samenwerking met het kenniscentrum, op het feit dat we internationaal moeten kijken enzovoort. Maar ik denk ook dat artificiële intelligentie zal staan of vallen in functie van hoe de gebruiker ermee omgaat. Dus hoe gaan we de gebruiker meenemen in het brede verhaal van de artificiële intelligentie, om tot een succes te komen?

De voorzitter: De heer Vanryckeghem heeft het woord.

Kurt Vanryckeghem (CD&V): Ik zou voorstellen om in het kader van de regeling van de werkzaamheden eens te bekijken hoe we dit belangrijke rapport kunnen bespreken. Want zoals de minister terecht stelde, omvat dit rapport 444 pagina's en handelt het over een enorme diversiteit aan onderwerpen en uitdagingen. Het lijkt mij goed om dat eens apart te behandelen, zeker nu de vraag van collega Gryffroy zo uitgebreid en algemeen geformuleerd is.

Ook andere recente initiatieven, zoals de publicatie van het boek 'Artificiële intelligentie en maatschappij' door een van de onderzoekers verbonden aan het kenniscentrum, en het boek 'Artificiële intelligentie voor lokale besturen', waar onder andere mensen van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) en van het kenniscentrum aan gewerkt hebben, lijken mij heel wat informatie te bevatten om in het parlement mee aan de slag te kunnen. Het is maar een voorstel.

De voorzitter: Dat nemen we dan mee in een volgende regeling van de werkzaamheden.

Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Er zijn uiteraard veel uitdagingen, collega Gryffroy. Evident is het van belang dat je de burger meetrekt in een traject. Maar ik dacht dat dat ook vervat zat in mijn vijf prioriteiten. Wij sensibiliseren ook onze bedrijven via VLAIO. En in het actieplan zelf zitten absoluut ook acties naar het brede publiek. Daarvoor werkt het kenniscentrum net samen met het centrum voor burgerwetenschap. Wij willen burgers betrekken, om vragen te formuleren die dan via artificiële intelligentie aangepakt kunnen worden. Er is trouwens ook een jaarlijks budget voorzien om outreach naar het brede publiek te doen over artificiële intelligentie. Ik heb er ook geen probleem mee om daar een aparte zesde uitdaging van te maken, maar die burgersensitiviteit zit eigenlijk in elk van de uitdagingen vervat. Ik ben het er dus eigenlijk mee eens.

Wat de aparte zitting betreft: ik heb mij daar niet mee te moeien, maar als de SERV zo'n enorme inspanning levert op zo'n belangrijk thema, vind ik dat het als appreciatie voor hen ook heel interessant kan zijn. Ik ben er zelf verbaasd over, maar AI beheert ons leven nu al op een wijze die we totaal niet beseffen. Ik denk dat heel goed zou zijn om daar als parlement heel goed de vinger aan de pols te houden.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): De reden waarom ik dat zesde elementje als een apart punt behandel, is dat, als we willen dat er een breed draagvlak is voor artificiële intelligentie, we heel specifiek moeten kijken naar de groep van de bewuste en onbewuste gebruikers. Anders gaan we plots geconfronteerd worden met alle mogelijke complottheorieën, wat we bijvoorbeeld zelfs al zien bij de vaccinaties enzovoort. Dat is eigenlijk voor een stuk ook al artificiële intelligentie, als je ziet wat we daar allemaal doen qua contactopsporing enzovoort. Het komt er dus op aan om het niet enkel 'high level' te maken, op een niveau waarvan de gewone burger zegt dat hij het toch allemaal niet kan volgen. Daarom zou het interessant zijn om dit als een zesde punt te behandelen.

Ik ga akkoord met het voorstel van collega Vanryckeghem. Dat kan dan juist een van de items zijn, dat we die punten gaan bespreken met de SERV. Hoe we dat moeten doen, is voor de regeling van de werkzaamheden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het platform voor zorgvuldige gegevensdeling
– 1970 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Deze vraag sluit aan op de vorige. Het gaat ook onder meer over artificiële intelligentie (AI). De Vlaamse Regering besliste eerder deze maand om 120.000 euro te investeren in de ontwikkeling van een digitale kluis waar elke burger zijn persoonlijke data, zoals gezondheidsgegevens, veilig kan bewaren. Dat zal worden ontwikkeld door een breed partnerschap, waar ook de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) deel van uitmaakt. De

bedoeling is om de burger gebruik te laten maken van dienstverleningen, zonder dat hij zich zorgen hoeft te maken over wat er met zijn data zal gebeuren. In zijn persoonlijke kluis – een virtuele kast waar de individuele burger via een app de sleutel van heeft – hoeft hij ook maar één keer zijn gegevens in te voeren, zo staat in de communicatie van VITO te lezen.

Dit is een belangrijke stap in de verdere digitalisering van onze maatschappij, maar we moeten toch blijven waken over de privacy en gebruiksvriendelijkheid van dergelijke toepassingen. Ik heb daarom volgende vragen voor u, minister. Op welke manier verschilt dit van andere, bestaande platformen? Hoe zal deze datakluis gekoppeld worden met andere toepassingen, zoals bijvoorbeeld eHealth, itsme, enzovoort? Wanneer verwacht u dat deze digitale kluis operationeel zal zijn? Op welke manier zal de privacy worden gegarandeerd? Want het is natuurlijk zo dat er veel interessante informatie zal worden bewaard door burgers, en die moet te allen tijde worden beschermd tegen misbruik.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Deze vraag sluit inderdaad nauw aan bij de vorige. Wij zijn met de Vlaamse overheid net ook aan de technologische fundamenten van vertrouwen van burgers aan het werken, met de Solid-technologie (Social Linked Data) en de datakluizen. Vandaag bestaat er nog geen enkele manier om persoonsgebonden data te delen voor onderzoeksdoelstellingen op een wijze waarop een individu zelf zijn of haar data beheert. Het project dat we hier financieren, wil dus een digitaal platform zijn waarin individuen zelf de data over hun persoon kunnen deponeren, en deze data voor onderzoeksdoelstellingen ter beschikking kunnen stellen. In die zin is het dus wel nieuw in vergelijking met bestaande systemen waar bijvoorbeeld een arts alle informatie in een elektronisch patiëntendossier kan inkijken. Onderzoekers moeten nu steeds eerst de begeleidende arts consulteren. In dit platform zou men ook eigen data kunnen toevoegen, zoals onder andere levensstijl, beweging of dieet. Ook dit soort informatie is van belang in onderzoek en ontwikkeling van preventieve en gepersonaliseerde geneeskunde.

Uiteraard moet een dergelijk platform aan zeer strikte eisen van privacy en ethiek voldoen. VITO werkt in dit project ook nauw samen met partners uit de gezondheidssector en met de Koning Boudewijnstichting. Die samenwerking is uniek ten opzichte van grote databedrijven die ongevraagd persoonsgebonden informatie verzamelen en verkopen voor diverse toepassingen. Iedereen die hier instapt zal zelf kunnen bepalen waar zijn of haar data voor gebruikt mogen worden of aan welk onderzoek men wenst deel te nemen. En tot slot, het project heeft dus niet als doel om data te verzamelen en te verkopen, maar net die unieke toepassing om met behulp van die data sneller innovatie te realiseren voor de geneeskunde. Zo kunnen door analyse van grote hoeveelheden data, nieuwe inzichten en toepassingen ontwikkeld worden, bijvoorbeeld 'biomerkers' die op een onderliggende ziekte kunnen wijzen.

Hoe zal die datakluis gekoppeld worden met andere toepassingen, zoals bijvoorbeeld eHealth en itsme? Itsme is een manier om veilig toegang tot bepaalde datakluizen te krijgen, maar het is geen platform waarin men zelf eigen data kan beheren. Wel zal er in dit project bekeken worden of er kan samengewerkt worden met itsme om bijvoorbeeld de beveiliging te versterken. Er wordt in een pilootproject ook samengewerkt met eHealth voor de eHealth-loginprocedures. Door samen te werken met dit soort toepassingen kunnen mogelijke misbruiken vermeden worden.

Een heel belangrijke vraag is die naar de operationaliteit. Het project kadert in een slim specialisatietraject onder het Europese Vanguard-initiatief Smart Health, dat door het Departement Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI) gecoördineerd

wordt, samen met Oost-Nederland en Nederlands Limburg. Door het samenvoegen van regionale sterktes met andere Europese regio's kunnen we een meerwaarde bereiken.

In dit project wordt onder andere samengewerkt met de Finse regio rond Oulu en met Oost-Nederland. Met deze eerste beperkte financiering willen we een businessmodel uitwerken om het initiatief op termijn zelfbedruipend te maken en om nieuwe activiteiten, inclusief nieuwe diensten en toepassingen, te ontwikkelen en verdere investeringen aan te trekken. Het project zit nu in een beginfase, maar volgens de planning zou het via opvolgprojecten na twee jaar operationeel kunnen zijn.

Privacy en data security zijn van de allergrootste bezorgdheden in dit project, en het is dus een onderdeel van de verdere projectontwikkeling om die te verzekeren. In die zin vind ik het dan ook goed dat er wordt samengewerkt met partners uit de gezondheidssector en met de Koning Boudewijnstichting.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Minister, u mag het me niet kwalijk nemen maar ik snap de affiniteit niet van de doelstelling van dit initiatief. Ik heb op mijn iPad een tool staan, CoZo. We hebben ook eHealth. Is het dan de bedoeling dat we zelf gegevens in die tool stoppen? Maar als we dat zelf moeten doen, hoeveel burgers zullen dat dan doen? Is het dan relevant om daar later onderzoek en research op te doen?

Ik zou gedacht hebben dat er links bestaan tussen verschillende platformen zoals CoZo en dat ik dan aan het platform van CoZo de toestemming moet geven om mijn gegevens te gebruiken. Maar als ik de gegevens daar zelf moet instoppen, dan vrees ik niet dat dat zal gebeuren. Ik zie dat zelfs CoZo niet volledig is. U kunt dan zeggen dat u daar niet kunt aan doen, en dat klopt, maar we hebben wel een platform waar gegevens in staan. Ik zou dan veronderstellen dat het gewoon de burger is die toestemming geeft om meer te doen met die gegevens maar niet dat we dan zelf in een aparte tool nog eens gegevens moeten inbrengen. Het is die affiniteit van de doelstelling van deze kluis die ik niet goed snap.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Zoals ik het heb begrepen, is het voornamelijk de bedoeling om een aantal nuttige data te combineren met een betere privacy, waarbij eindgebruikers zelf toegang kunnen geven op het platform. Maar ik ben natuurlijk ook benieuwd naar het antwoord van de minister.

Zoals de minister ook heeft gezegd, is het effectief heel belangrijk om die privacy als essentieel te beschouwen. Er lopen heel veel initiatieven. Mijn bijkomende vraag gaat over de samenhang met de verschillende andere initiatieven. Met dit initiatief zitten we voornamelijk in de scope van de gezondheidszorg, maar we weten ook dat op Vlaams niveau met een aantal andere toepassingen ook breder wordt gewerkt, bijvoorbeeld binnen het Vlaams datanutsbedrijf. Er zijn ook een aantal spelers die uit eigen beweging een soort niche of een aantal typedocumenten en datakluissystemen hebben geïntroduceerd, bijvoorbeeld het Belgisch notariaat.

Minister, kunt u de verhouding tussen dit initiatief binnen het regionaal platform, maar ook binnen het Vlaams datanutsbedrijf, verder toelichten? Op welke manier zullen de verschillende initiatieven inzake datakluizen die er nu zijn en die wellicht nog zullen toenemen, worden gecoördineerd?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, ik denk dat het nuttig zou zijn dat er eens een toelichting gegeven zou worden over de Solid-technologie, die eigenlijk alles op een andere manier gaat bekijken. Ik heb het genoegen gehad om vanuit de Gentse gremia, in aanwezigheid van de rector, een uur ondergedompeld te worden in Solid. Nu is het zo dat ontwikkelaars al onze gegevens gebruiken en er van alles mee doen. Als je daarentegen vertrekt vanuit een kluis waarin gegevens opgeslagen zitten, en waarin mensen zelf toelating kunnen geven om al dan niet gebruik te maken van gegevens – bijvoorbeeld in het kader van gepersonaliseerde geneeskunde –, dan is dat de wereld zoals hij hoort te zijn. Dan zitten je gegevens niet overal en worden ze niet te pas en te onpas gebruikt, al dan niet met jouw medeweten. Dat is dus een totaal andere benadering.

Het project waarover de vraag nu gaat, heeft dus eigenlijk zo'n Solid-technologie als brede basis, en het 'We Are'-platform is daar een voorbeeld van. Het is dus een totaal andere filosofie en basisarchitectuur. Het is de burger zelf die eigenaar is, niet de exploitant van de software. Het gaat over het belang van de koppeling van data en databanken; vandaar dat in het project van VITO de samenwerking met onder andere de zorgverstrekkers, zoals huisartsen, zo relevant is.

We zijn momenteel ook in gesprek om, in het kader van de relance, in te zetten op die Solid-technologie, om daar meer onderzoek en innovatie rond te doen en om daar ook een aantal toepassingen rond te ontwikkelen, in de zorg, maar bijvoorbeeld ook in de media. Dus, collega, je kunt eigenlijk niet koppelen, omdat het een andere benadering is van de zaken, waarbij je eigenlijk vertrekt van het eigenaarschap van jouw gegevens. Je vertrekt dus niet vanuit degene die toevallig je softwaresysteem beheert, wat nu natuurlijk volop bezig is. Voor het datanutsbedrijf – dat weet u – is het de minister-president die in de lead zit. Wij ondersteunen dat vanuit innovatie voor O&O, bijvoorbeeld via imec en UGent, en ook via de pilootprojecten van VITO, VDAB, maar ook in de mediasector. Het gaat dus over een andere manier van het benaderen van gegevens.

Toen ik zelf die uiteenzetting over Solid kreeg was mijn voornaamste vraag: 'Ja maar, de wereld draait nu toch compleet anders?' Van alles wat je doet – ik sport nu weer wat meer – worden ergens gegevens opgeslagen, en ik houd mijn hart vast voor wat er allemaal met die gegevens gebeurt. Men weet het maar half. Maar dit hier, dat is echt de omgekeerde wereld. Men heeft mij toen ook gezegd dat dat een andere kijk vraagt op al die gegevens. In die zin zou ik het niet slecht vinden – want ik ben daarin maar een leek, maar ik vind het wel een interessant gebeuren – dat u eens een uur de mensen van Solid en van de universiteiten laat uitleggen wat dat precies is, en wat dat verschil in denken naar gegevensbeheer en gegevensverwerking allemaal betekent.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord

Andries Gryffroy (N-VA): Ja, ik denk dat dat inderdaad iets nuttigs zou kunnen zijn, en misschien zelfs gecombineerd met wat we zonet van plan waren eventueel te bespreken: artificiële intelligentie. Want dat zit er uiteraard heel dicht tegenaan. Misschien moeten we dat dan bekijken samen met de minister-president zelf, want u zei het zelf al: het datanutsbedrijf zit bij hem, en jullie ondersteunen dat vanuit het oogpunt van innovatie. Zij zijn ook bezig met een aantal zaken, dus moeten we misschien eens bekijken hoe we de informaticawereld, die bij de minister-president zit, eens kunnen samenbrengen met wat er hier besproken werd over die Solid-technologie, over dat platform, die persoonlijke kluis. Ik denk dat dat wel een nuttige en interessante oefening zou kunnen zijn. Ik weet dat ze bij de minister-president ook hard aan het werken zijn. Al die verschillende dataplatforms hebben een eigen silo. Hoe ga je horizontaal al die verschillende silo's verbinden, als ik het zo mag uitdrukken? Ik denk dat we allemaal over hetzelfde bezig zijn, maar dat we dit het best eens apart kunnen behandelen.

Minister Hilde Crevits: Ik wil opmerken dat wat wij nu doen, naadloos de verbinding maakt met datgene wat de minister-president doet. Die technologie behoort tot mijn bevoegdheid. Het vraagt een andere manier van kijken naar gegevensverzameling en -verwerking. Dat is de grote 'shock' met wat nu allemaal al loopt.

De voorzitter: Ik zou willen voorstellen om op een middag in deze commissie eens de mensen uit te nodigen waaraan de minister refereert om toelichting te geven. We kunnen misschien ook aan de minister-president vragen om iemand af te vaardigen.

Minister Hilde Crevits: Dat is echt zeer interessant. Ik was een uur, of anderhalf uur, lang echt gefascineerd door wat men daar allemaal vertelde. Maar ik was ook sceptisch. Ik begrijp dus zeker het scepticisme van collega Gryffroy. Maar op het einde van het verhaal was ik helemaal mee. Ik vind het zeer, zeer boeiend.

De voorzitter: Er is hoop voor ons allemaal, zelfs voor collega Gryffroy. De commissiesecretaris zal proberen de gegevens vanuit het kabinet te verkrijgen en op die manier op een middag een vergadering te beleggen.

De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de visietekst van de VVSG en innovatieve digitale projecten voor lokale besturen – 1972 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Minister, in mei 2020 lanceerde u een projectoproep voor lokale besturen om via innovatieve digitale projecten de lokale economie te ondersteunen en te versterken na de coronacrisis. Het bedrag waarin daarvoor werd voorzien, was 4 miljoen euro. Steden en gemeenten hadden tot 14 augustus 2020 de tijd om projecten in te dienen.

De oproep past in het programma Smart City van het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO), dat steden en gemeenten moet stimuleren om maatschappelijke uitdagingen aan te pakken met technologie en digitale innovatie.

Als antwoord op een schriftelijke vraag van mij gaf u reeds mee welke concrete projecten gekozen werden en wat daarvan de doelstelling was. In een eerdere vraag om uitleg over dit thema sprak u ook over een visietekst van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG), getiteld 'Naar een volwaardige digitale transformatie van het lokaal bestuur', waarin aanbevelingen werden geformuleerd om te komen tot onder andere succesvolle smartcityprojecten. Als we van Vlaanderen echt een slimme regio willen maken, wat duidelijk de ambitie is van deze Vlaamse Regering, dan is kennisdeling tussen de verschillende projecten immers cruciaal.

Ik veronderstel dat u de visietekst van de VVSG al nader bekeken hebt. Hoe zult u hier verder mee aan de slag gaan?

Welke navolging zult u geven aan succesvolle projecten?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, het is heel verbazingwekkend: sinds ik gezegd heb dat ik meer aan sport doe, krijg ik hier de ene na de andere Strava-uitnodiging om mij te volgen, zoals van collega Ongena. De enigen die mij mogen volgen, zijn echter mijn kinderen.

Andries Gryffroy (N-VA): Dat is die digitale kluis.

Minister Hilde Crevits: Ik heb mijn eigen kluis gemaakt. Er zijn nu ook al kabinetsmedewerkers die me willen volgen. Ik had beter mijn mond gehouden. Dat is duidelijk. Collega Ongena, ik heb uw verzoek dus wel gezien en het is niets persoonlijks. Ik wacht nog tot mijn conditie beter is en jullie vol bewondering zullen kijken naar wat ik allemaal doe. Maar dat is dus nog niet het geval.

Collega Gryffroy, ik heb die visietekst van de VVSG uiteraard al nader kunnen bekijken. Vooreerst is het zo dat de tekst een ruime visie geeft op de digitale transformatie die onze lokale besturen de komende jaren zullen doormaken. In die zin gaat de visie ook in belangrijke mate over de digitalisering van hun processen en van de dienstverlening naar de burgers. Vanuit mijn bevoegdheid voor Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI) heb ik uw vraag voornamelijk benaderd vanuit het aspect innovatie en slimme steden en gemeenten. Daarbij staan voor mij twee grote doelstellingen voorop. Ten eerste het verbeteren van de dienstverlening naar burgers, bedrijven en verenigingen. Ten tweede ervoor zorgen dat er een markt ontstaat waarvoor Vlaamse bedrijven producten en diensten kunnen ontwikkelen en daardoor ook zelf kunnen groeien en ook de Vlaamse economie laten groeien.

Het succes van het smartcityverhaal zit in de interactie tussen die twee doelstellingen, namelijk de matchmaking tussen wat onze lokale besturen vragen en wat onze bedrijven aanbieden. Die matchmaking is een van de belangrijkste taken van het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO).

Waar we opportuniteiten zien, zullen we ook bepaalde punten uit de visietekst oppikken en integreren in bijvoorbeeld de nieuwe oproep City of Things, die dit jaar door VLAIO georganiseerd zal worden. Zoals jullie weten, is er 20 miljoen euro voorzien voor City of Things. VLAIO ontwikkelt momenteel een nieuwe oproep, in samenwerking met de VVSG. Die transitie naar slimme regio en ook de digitale transformatie zijn een gezamenlijke inspanning van onze regering. De oproeptekst voor City of Things 2021 wordt afgestemd met de initiatieven van de collega-ministers bevoegd voor de ICT en de lokale besturen. Dat gebeurt via de specifieke governancestructuur die onze regering heeft afgesproken voor het project Slimme Regio Vlaanderen. Daarvoor kan ik verwijzen naar de mededeling van de Vlaamse regering van 17 juli 2020.

De navolging, dan. De projecten uit de EFRO-oproep Smart Economy hebben hun beslissing ondertussen ontvangen, maar de goedgekeurde projecten zijn nog in volle opstart. Dat is voor de komende twee jaar, dus ik kan moeilijk voorspellen hoe die zullen verlopen. Het is wel zo dat ze heel veel aandacht moeten hebben voor disseminatie van de resultaten. Collega Vande Reyde is daar nogal gevoelig voor. Dat weet ik van vroeger. De jury heeft hen ook aangespoord om samenwerkingsopportuniteiten ten volle te benutten. De eindresultaten zullen ook door VLAIO en door de VVSG mee worden verspreid en gedeeld. VLAIO doet ook inspanningen om de projecten op het vlak van kennisdeling en langeretermijnvisie te ondersteunen. Zo is er al een eerste intervisiemoment georganiseerd. We zullen dat de komende twee jaar nog een aantal keren herhalen.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Wat ik mij afvraag, is of we in dezen niet te versnipperd aan het werken zijn. Ik denk dat de basisbehoefte bij alle steden en

gemeenten de volgende is: hoe kan ik digitaal denken, hoe moet ik hier digitaal mee omgaan? De operationaliteit en de toepassing daarvan zijn in de meeste gemeentes en steden vaak gelijk. Ze hebben allemaal een mobiliteitsprobleem. Ze hebben allemaal een probleem als het gaat over de vraag hoe ze de dienstverlening kunnen verbeteren. Ze hebben allemaal eventueel iets omtrent de lokale economie, iets omtrent parkeerbeleid enzovoort. Waarom stappen we niet over naar het Nederlandse model, het model zoals dat ook in Catalonië bestaat? Daar gaat men naar één platform, maar geeft men steden en gemeentes de kans, soms met meer middelen per project. Dat noemt men daar dan een vuurtorenmodel. Dat wil zeggen dat men zich in een bepaalde groep gemeenten, of een bepaalde stad, of een paar steden samen, gaat concentreren op bijvoorbeeld de dienstverlening van de lokale overheid. Ik denk dat ik dat vroeger al eens heb aangekaart. Als dat dan goed werkt, dan heb je verplichte kennisdeling, zodat het elders overal kan worden toegepast. Dat kan zeker als de backbone overal hetzelfde is, en dit alles niet zozeer versnipperd is dat iedereen zijn eigen backbone heeft. Dan is daar volgens mij veel meer resultaat uit te halen.

Waarom gaan we dus niet meer naar het Nederlandse model, het vuurtorenmodel, in plaats van dat iedereen straks zijn eigen digitale toepassing heeft? We moeten digitaal denken, dat is juist, maar ik wil niet dat we straks driehonderd verschillende digitale toepassingen hebben. Bij dat vuurtorenmodel is er een iemand die de lead neemt, en die zelfs ook achteraf nog bijkomend onderzoek en implementatie doet. En als dat eenmaal volwassen is, dan kunnen anderen dat perfect kopiëren binnen dezelfde backbone.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Collega, dank u voor uw interessante vraag. Ik denk dat de minister een heel terecht punt heeft aangehaald. Dat ging over het matchen van wat lokale besturen vragen en wat men aanbiedt. Ik denk dat er op dat vlak nog ruimte voor verbetering is, in die zin dat lokale besturen vragen stellen volgens de kennis die zij hebben en dat een aantal bedrijven hun oplossingen ook aanbieden volgens de kennis die zij op dat moment hebben. Ik denk dat die match niet altijd goed zit. In die zin denk ik dat daar nog wat ruimte voor innovatie is. Onze lokale besturen kunnen een vraag stellen, kunnen zeggen waaraan ze willen werken, waarvoor ze een meer digitale, slimme oplossing willen hebben. Dan zouden ze in contact kunnen worden gebracht met bedrijven die willen denken over een oplossing, die op dat vlak niet standaard iets hebben, maar misschien een systeem kunnen opzetten. Dus mag men er niet gewoon van uitgaan dat men een oplossing heeft voor een probleem maar moet men proberen gezamenlijk tot een oplossing te komen. Daar is nog wat ruimte. Dat is ook mijn bijkomende vraag. Is die ruimte in de nieuwe oproep iets meer aanwezig dan in de vorige?

Ik heb nog twee andere opmerkingen. Wij hebben het gisteren eventjes gehad over kennisdeling, zoals eveneens een tijd geleden in de commissie. Ik wil er nog eens op hameren dat het hebben van kennis en het verwerven van kennis cruciaal is. De kennis bij de lokale besturen moet zeker worden opgekrikt, maar wij mogen niet vergeten dat de lokale besturen maar zo sterk zijn als de personen die zij achter de schermen hebben en die met die materie bezig zijn. Daar knelt het schoentje nog een beetje om effectief naar smartcitytoepassingen te gaan. Ik begrijp, collega Gryffroy, waarom u voorstelt om naar een soort vuurtorenmodel te gaan. Maar u mag toch niet onderschatten dat er in veel gemeenten nog geen mensen zijn om het licht van de vuurtoren te ontvangen. Er is nog wat werk aan de winkel om de kennisdeling te laten slagen.

In die zin stel ik vast dat de huidige projecten een sterke focus hebben op het delen van kennis, op het delen van hoe de toepassing werkt en hoe ze ook in andere gemeenten kan worden toegepast. Er gebeurt wel een en ander. Vanuit de Vlaamse

overheid kunnen wij een rol spelen in het leggen van de verbinding tussen de verschillende bestaande initiatieven. Maar er moet voldoende ruimte zijn voor innovatie, zodat het niet allemaal eenheidsworst wordt.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Uw vraag is heel interessant, collega Gryffroy. Het is een boodschap die ik zelf al meermaals in deze commissie en in die van Binnenlands Bestuur heb gebracht. De kennisdeling is echt zo belangrijk, en daar wringt het een beetje op dit moment. Ik heb er bewust geen vraag om uitleg over ingediend, over de laatste City of Things-call en over de resultaten ervan, die de commissie enkele weken geleden heeft gekregen. Maar wat mij daarin opviel, was dat er opnieuw bijna uitsluitend grootsteden waren geselecteerd voor die projecten. Ik heb daar met VLAIO zelf contact over gehad. Ik wou er speciaal geen vraag om uitleg over stellen omdat ik niet de calimero wou uithangen.

In Diest hadden wij ook een project ingediend. Ik wil niet beweren dat er geen aandacht is voor de kleintjes. Maar het viel mij toch op dat er bepaalde kansen werden gemist om bepaalde steden rond een gemeenschappelijk project samen te clusteren. Alle projecten gingen er nochtans over de economie van de toekomst vorm te geven: lokale handel van de toekomst, slimme distributie enzovoort. Dan leek mij op het eerste gezicht dat er te veel op eilandjes werd gewerkt. Ik besef dat dit zeker geen bewuste keuze is, maar het resultaat is wel vaak dat de projecten resultaten geven in de steden waar ze uitgevoerd worden en dat ze weinig opbrengen voor andere lokale besturen. Zoals collega Gryffroy terecht opmerkt, heeft iedereen nochtans dezelfde problemen van mobiliteit, lokale economie enzovoort. Ik doe dus nogmaals de oproep om van de kennisdeling echt werk te maken. Met Smart Flanders kan de VVSG de vuurtoren laten schijnen. Ik ben er zeker van dat als het licht hard genoeg schijnt, collega De Roo, alle schepen het zullen ontvangen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik onderschrijf eigenlijk alle opmerkingen. Maar ik wil toch erop wijzen dat wij stappen voorwaarts zetten. De verplichte kennisdeling maakt deel uit van de verplichtingen van de oproep. Dat was vroeger niet altijd het geval. Dat is nu prioritair geworden.

De resultaten worden gedeeld, zowel op de website van VLAIO als op die van de VVSG. Besturen kunnen dus effectief ook succesrecepten implementeren zonder het hele ontwikkeltraject opnieuw te moeten doen. En dat is ook een beetje de bedoeling, dat je de ‘quick wins’ gemakkelijk kunt transponeren naar elders.

Voor oplossingen die nog niet op de markt zijn, is er ook het project Innovatieve Overheidsopdrachten, waar lokale besturen voor kunnen intekenen. Maar het klopt, collega De Roo, dat heel veel besturen nog veel werk hebben met de digitalisering en nog niet matuur genoeg zijn om de stap te zetten naar die slimme dataprojecten. Veel besturen hebben ook niet de interne capaciteit. Ik zie in de laatste oproep ‘smart economy’ wel dat er ook projecten ingediend zijn, collega Vande Reyde, door verschillende besturen samen, bijvoorbeeld Leuven met de deelgemeenten, of via de intercommunales. Ik vind dat al een stap voorwaarts, als ik dat vergelijk met vroeger. We doen ook een oproep aan kleinere gemeenten om zich te verenigen en om zo in samenwerkingsverbanden projecten in te dienen. En daar is ook nog werk aan de winkel. We hebben nog niet zo'n cultuur in Vlaanderen om dat spontaan te gaan doen.

Jullie zorgen zijn wat dat betreft mijn zorgen. Ik ga daar ook mee aan de slag, ook met de suggesties.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik heb een paar bedenkingen bij wat ik gehoord heb.

We spreken over een vuurtorenmodel. De kennisdeling komt na het vuurtoren-model. Het vuurtorenmodel betekent dat je met meer middelen werkt dan dat er nu middelen zijn per project, geconcentreerd op een aantal steden en gemeenten die zich samen zetten – dat ondervangt dan ook een beetje de opmerking van collega Vande Reyde. Je kunt perfect zeggen dat er een samenwerkingsverband moet zijn tussen grotere en kleinere, maar dat die zich dan focussen op één bepaald thema binnen het verhaal van de smart city. Dat wordt dan volledig uitgediept over een langere periode, waardoor anderen dat dan eigenlijk kunnen kopiëren. En dat staat dan ook los van het verhaal van de digitalisering, waar er inderdaad heel veel nood aan is. Heel veel steden en gemeenten worstelen daar nog mee, als ik het zo mag uitdrukken.

Deze oproep ging niet over de digitalisering, maar over de smart city. De vraag is waar je het onderscheid moet leggen. Nu heb ik het gevoel, ook als ik op basis van de schriftelijke vraag kijk naar de projecten die goedgekeurd zijn en welke er allemaal ingediend zijn, dat we naar een versnippering van de middelen gaan. Iedereen heeft dan een leuk projectje, als ik het zo mag uitdrukken, terwijl je moet kijken naar wat de grote problemen zijn: we definiëren vijf grote problemen rond het verhaal van de smart city, en die vijf grote problemen gaan we dan echt in de diepte uitwerken, met dan ook meer middelen per project. En dan kunnen de anderen, in de volgende stap, hun kennis gaan delen.

Ik denk dat we daar later toch verder op moeten ingaan. Ik heb het gevoel dat als we zo verder doen, het over een jaar of twee, drie veeleer een opbod zal zijn van heel wat steden en gemeenten die allemaal een leuk project hebben. En straks zul je zien dat al die verschillende leuke projectjes niet met elkaar kunnen worden gedeeld, omdat ze met een verschillende backbone zitten enzovoort. We moeten hier verdomd goed opletten dat we niet het kind met het badwater aan het weggooien zijn.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Maurits Vande Reyde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de Vlaamse brede heroverweging voor het beleidsdomein Economie, Wetenschap en Innovatie
– 1990 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Collega's, de brede heroverweging is een heel belangrijke operatie. Ik wil het kort even schetsen voor de mensen die het misschien niet gevolgd hebben of die niet in de commissie voor Algemeen Beleid zitten. De brede overweging is een project onder de leiding van minister Diependaele waarbij heel de werking van de Vlaamse overheid ondersteboven zal worden gehouden. Er zal bekeken worden wat efficiënter, met minder kosten en effectiever kan worden gedaan. Het is geen besparingsoperatie as such. Het is eigenlijk een soort van breed kerntakendebat om de dingen die we als overheid moeten doen, beter te doen dan voorheen. Dit is dus echt een zeer vergaande oefening. Daar is 10 miljoen euro voor voorzien en de bedoeling is dat elk beleidsdomein afzonderlijk zijn werking grondig tegen het licht houdt.

Ik heb een schriftelijke vraag ingediend waarin ik vroeg hoe het daarmee zit in het beleidsdomein Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI). Welke zaken zullen wij

analyseren? Hoe gaan we na of we zaken beter kunnen doen? Enkele weken geleden was daar nog niet echt een zicht op.

Minister Diependaele heeft wel gezegd dat hij daar vaart achter wil zetten en dat de eerste resultaten per beleidsdomein en per projectgroep, waarvan er elf zijn, eind januari zouden moeten zijn doorgegeven. Het is eigenlijk de bedoeling dat daar tegen de zomer de eerste resultaten uitkomen en dat daar voor de begroting van 2022 rekening mee kan worden gehouden. Het is dus geen echte langetermijnplanning, het is zelfs een planning voor de zeer korte termijn. Vandaar mijn vraag wat we onder uw bevoegdheden zullen doen, minister.

Kunt u het plan van aanpak voor het beleidsdomein EWI toelichten? Welke grote uitgavenposten zullen worden doorgelicht? Welke prioriteiten ziet u in het kader van deze heroverweging binnen uw bevoegdheden binnen het beleidsdomein EWI?

Op basis van welke elementen en afwegingen zullen deze uitgaven worden geselecteerd? Hoe zult u dat concreet doen? Zult u dat zelf doen, met uw kabinet of uw administratie of hebt u daar externe hulp voor ingeroepen?

De resultaten worden verwacht tegen de zomer. In het recent begrotingsrapport wees de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) op enkele aandachtspunten, onder meer de nogal strikte timing. Zal de timing kunnen worden gehaald voor EWI? Zullen we voor de begroting 2022 al grondigere resultaten zien binnen EWI?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Vande Reyde, ik zal de Vlaamse brede heroverweging niet opnieuw kaderen; ik ga ervan uit dat de mensen al een beetje inzicht hebben gekregen in wat we precies willen doen. Dit is een oefening die heel nauw aansluit bij de overkoepelende doelstelling 'Een beleid gedreven door feiten en cijfers' uit de beleidsnota 2019-2024.

Ik onderschrijf met EWI absoluut het uitgangspunt van de heroverweging om op geregelde tijdstippen de uitgavenstromen kritisch tegen het licht te houden.

Binnen het beleidsdomein EWI zijn beleidsevaluaties op het niveau van de individuele instellingen en instrumenten al structureel verankerd. Het decreet betreffende de organisatie en financiering van het wetenschaps- en innovatiebeleid zelf schrijft namelijk voor de belangrijkste instellingen en instrumenten van het beleidsdomein EWI verplichte periodieke evaluaties voor. Ook daar waar er geen wettelijke verplichting is, is het de traditie binnen het beleidsdomein om de belangrijkste instrumenten periodiek door te lichten. Dat is niet het geval voor alle beleidsdomeinen van de Vlaamse overheid maar hier gebeurt dat wel. Het departement EWI communiceert zelf op zijn website ook heel transparant over die evaluatiekalender. Ook in het parlement komt die evaluatie vaak ter sprake. U kunt die evaluatiekalender trouwens nu al op de website raadplegen.

In de mededeling aan de Vlaamse Regering is voorzien in een governancestructuur voor het project. Er is enerzijds een overkoepelende stuurgroep en anderzijds zijn er per beleidsdomein ook projectgroepen. Daarbij was het voor de Vlaamse Regering belangrijk dat ook personen extern aan de Vlaamse overheid zeer nauw zouden worden betrokken bij de oefening, dit om de onafhankelijkheid van het hele project te garanderen. Zo staat de overkoepelende stuurgroep onder het voorzitterschap van Marion Debruyne, decaan van de Vlerick Business School.

De projectgroep voor het beleidsdomein EWI werd begin dit jaar samengesteld en wordt voorgezeten door twee covoorzitters. Dat zijn Johan Hanssens, die secretaris-generaal is van het departement EWI, en Wim Van den Bossche, die

senior advisor is van het Departement Financiën en Begroting. Er is een projectgroep samengesteld uit senior vertegenwoordigers van een aantal agentschappen. En tenslotte heb ik gevraagd aan professor Gert Peersman van de UGent – u allen wellicht bekend – en professor Reinhilde Veugelers van KU Leuven om als externe deskundigen te fungeren. Dat is dus de projectgroep zoals die voor EWI is samengesteld. Die projectgroep heeft tot vandaag twee vergaderingen gehad en ook een plan van aanpak uitgewerkt, dat ingediend is bij de centrale stuurgroep.

Ik kan u ook de principes meegeven op basis waarvan de EWI-projectgroep de werkzaamheden verricht. Eerst en vooral vindt men het warm water niet opnieuw uit. Men vertrekt van de werkzaamheden en rapporten die in het recente verleden zijn opgeleverd. Beleidsevaluaties zijn structureel ingebed in de werkzaamheden van mijn beleidsdomein, dus daarvan vertrekt men. Men focust vervolgens op de grote uitgavenposten binnen het beleidsdomein en kijkt over de beleidsvelden heen – dat vind ik zelf wel belangrijk – naar de onderlinge verwevenheid van alles.

De projectgroep maakt vervolgens ook een benchmark van de Vlaamse prestatie zowel wat input- als wat outputindicatoren betreft, en men gaat daar buitenlandse topperformers mee in de scope opnemen. Men hanteert ook een systemische invalshoek in impact assessments en werkt daarvoor een kader uit. Men duidt het belang van de instrumenten voor EWI voor de productiviteitsgroei van onze Vlaamse economie.

De projectgroep analyseert ook het hefboomeffect van het beleidsdomein voor de andere beleidsdomeinen van de Vlaamse overheid. Dat is ook logisch denk ik, want bij uitstek alles wat wij doen, doen wij voor heel veel andere beleidsdomeinen ook. Bovendien is er ook aandacht voor potentiële synergiën. Dat is het vermijden van dubbel werk en meerdere uitgaven die eenzelfde doel dienen. Daar moeten we ook voorzichtig in zijn.

Uitgaand van die principes zal de projectgroep in de volgende weken concreet bepalen welke uitgavenstromen aan een specifieke doorlichting zullen worden onderworpen. Dus, collega Vande Reyde, ik en mijn kabinet zullen dat niet zelf doen. Ik zou dat wel zelf willen doen, maar het is wel van belang dat die oefening in alle objectiviteit en onafhankelijkheid gebeurt.

Ik wil wel een persoonlijke bedenking maken. Ik vind de focus op relatief grote uitgavenposten logisch, maar dat impliceert niet dat daar plots grote marges voor besparing verwacht moeten worden. Ik geef een voorbeeld: als we ons collectief scharen achter een streefdoel zoals drie procent investeringen in O&O, dan impliceert dat sowieso substantiële uitgaven. Maar u hebt dat correct geschetst, collega Vande Reyde: we doen dat eigenlijk vanuit een efficiëntieperspectief. Als je het puur zou doen vanuit het idee dat we eens gaan kijken waar we overal kunnen snoeien, dan is dat niet de juiste manier om het te bekijken. Men moet echt bekijken of wat men uitgeeft het doel dient, en of het een instrument is om te bereiken met wat men wil bereiken. De heroverweging moet dus nagaan of middelen efficiënt en effectief worden ingezet, maar mag ook niet leiden tot het ontkennen of ontvluchten van budgettaire implicaties van bepaalde beleidskeuzes. Koken kost geld, zoals jullie weten.

De timing dan: er is voorzien dat op 15 april een voortgangsrapportering aan de centrale stuurgroep wordt bezorgd. Dat brengt me eigenlijk bij uw laatste vraag: de 'timing as such'. Ik deel daar uw bekommernis. De timing hebben we opgelegd, ingegeven door de wens om de resultaten van de heroverweging mee te kunnen nemen in de politieke deliberaties voor de begrotingsopmaak 2022. Dat is inderdaad zeer krap.

Het is echter wel de bedoeling om uitgaventoetsingen structureel te verankeren in de beleidscyclus. Het is geen 'one shot', wat we nu in de steigers aan het zetten

zijn. Komen er in het kader van de heroverweging in de eerste jaarhelft van 2021 onderwerpen aan de oppervlakte die nadere analyse of bijkomend beleids-onderzoek vergen, dan kunnen die ook nog plaatsvinden.

Het project zal ook niet stoppen in de zomer van 2021. Het is de ambitie om tegen dan zoveel mogelijk beleidsinzichten op te doen, die ook al nuttig zijn voor onze begrotingsopmaak 2022. Maar de systematiek van de brede heroverweging mag wat mij betreft ook ingebed worden in de werking van een overheid. Ik vind het de logica zelve dat we dat doen. We zullen daar sowieso moeten leren mee omgaan. In andere landen heeft men dat ook moeten leren. De resultaten zullen natuurlijk aanleiding geven tot allerhande discussies, maar we mogen die ook niet uit de weg gaan.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Bedankt voor uw antwoord. Ik heb heel veel informatie gehoord over het proces. Ik twijfel er niet aan dat dat proces goed zit. Ik heb dat ook van minister Diependaele gehoord. Belangrijk is natuurlijk wel dat we bekijken wat er onder de loep wordt genomen. Op dat vlak blijf ik voorlopig nog een beetje op mijn honger zitten. Maar ik neem aan dat we daarover de komende weken of maanden wel geïnformeerd zullen worden.

EWI is een beleidsdomein ten bedrage van 2 miljard euro. Sommigen zouden zeggen dat dat niet veel is, in vergelijking met Welzijn of met Onderwijs, en dat we in dat domein dus niet te veel efficiëntie- of effectiviteitsoefeningen kunnen doen. Maar het probleem is natuurlijk dat, als men voor elk beleidsdomein op die manier begint te redeneren, er zo niets komt van die globale oefening. Ik denk dus dat het wel belangrijk is dat we alles onder de loep nemen.

Ik neem het voorbeeld van de kmo-portefeuille. U weet dat wij daar in het verleden vaak bedenkingen bij geplaatst hebben. We hebben niets tegen het instrument op zich, maar het gaat ons om de effectiviteit. Komen die middelen wel terecht waar we eigenlijk willen? Ik denk dat dat het uitgangspunt moet zijn voor het hele beleidsdomein.

Ik heb nog twee bijkomende vragen. Ten eerste zijn er ook de spending reviews. Dat is iets wat erop lijkt maar er tegelijkertijd ook een beetje los van staat. De spending reviews gaan eigenlijk heel hard in de diepte in op een bepaalde maatregel of instrument, om te bekijken of dit op een andere manier ingezet kan worden. We kennen het voorbeeld van de dienstencheques, als testkonijn. Ziet u op dat vlak mogelijkheden, om die spending reviews los van of in het kader van die brede overweging verder toepassing te geven?

Wat mijn tweede vraag betreft, hoort u me al een beetje komen. Kunnen wij, los van uw kabinet en de administratie en andere partners en stuurgroepen, als parlement en als commissie ook onze zeg hebben in die oefening? Vele kleine scheepjes kunnen de grote tanker meer in de juiste richting duwen.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Ik vind die brede heroverweging een heel boeiend experiment. Collega's, in feite zou dat een opdracht moeten zijn van het parlement. Ik vind het heel vreemd dat het initiatief hiervoor vanuit de regering moet komen. Wat wij doen, zijn eigenlijk voortdurende brede overwegingen, zoals collega Vande Reyde zonet zei. Als wij kritiek geven op de kmo-portefeuille en daarover hoorzittingen organiseren en aanpassingen suggereren, zijn we bezig met brede heroverwegingen. In Nederland gaan die brede heroverwegingen ook altijd gepaard met heel nauw overleg met het parlement en de bevoegde commissie. In dezen mis ik dat eigenlijk compleet. Collega Vande Reyde, mocht u hier de vraag niet gesteld hebben, dan was dit onderwerp hier zelfs nog nooit aan bod gekomen.

Ik heb dus mijn bedenkingen bij de aanpak in dezen en ben tegelijkertijd benieuwd naar de eerste resultaten.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik wil toch ook nog even wijzen op wat al besproken werd bij de vragen om uitleg aan minister Diependaele. We moeten opletten dat we het hier niet hebben over een kerntakendebat. Eigenlijk gaat het om een debat over waar we willen geraken met de middelen waarmee we het moeten doen. Het is dus geen ideologisch debat maar een debat over waar we naartoe willen gaan. Het voorbeeld van de dienstencheques werd al aangehaald. Willen we er inderdaad voor zorgen dat de combinatie van arbeid en gezin draaglijk wordt? Dat is een afweging die gemaakt wordt, die evenwel niets te maken heeft met het kerntaken-debat. Ik heb de indruk dat we die twee zaken hier wat door elkaar aan het haspelen zijn.

De opmerking van collega Bothuyne kan misschien terecht zijn, maar ik denk niet dat wij ook de mogelijkheid hebben om op administratief niveau al deze debatten intern te gaan voeren. Ik zou verwachten dat er van hen uit dan inderdaad een rapport komt, en dan moet dat debat inderdaad ook worden gevoerd op het parlementaire niveau. Met andere woorden, het debat dat we moeten voeren gaat niet over de vraag of je geld uitgeeft aan de kmo-portefeuille, en hoeveel je dan uitgeeft. Het debat dat moet worden gevoerd, gaat over de vraag waarom men die kmo-portefeuille wil, wat de doelstelling van die kmo-portefeuille is en of we die doelstelling behouden. Dat is wel een ander type debat.

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Collega Vande Reyde, dank u wel voor de vraag. Minister, dank u voor het antwoord dat u hebt gegeven.

Collega's, ik denk dat dit een van de belangrijkste debatten wordt van de volgende jaren. Er lopen inderdaad misschien wel wat dingen door elkaar, maar ik wil toch in herinnering brengen dat de Vlaamse Regering, bij monde van minister Diependaele, dit eigenlijk onder het relancebeleid heeft ondergebracht. Als je de brede heroverweging binnen relance bekijkt, dan heeft dat in mijn ogen ook te maken met het feit dat die publieke financiën ook op Vlaams niveau onder druk staan. Dan is het van belang dat een overheid niet enkel bekijkt waaraan ze haar centen besteedt, maar vooral ook of die efficiënt worden besteed. Collega Vande Reyde, dat is dan veeleer de spending review, denk ik: welke effecten heeft dit en genereert dit het effect dat we als overheid willen of zijn er betere instrumenten te bedenken?

Minister, ik ga u misschien wat provoceren. Ik vond uw antwoord wat defensief. Ik zal het wat samenvatten: u hebt heel duidelijk gemaakt aan collega Diependaele dat er bij u niet veel te halen zal zijn, dat dat instrument er al is, dat u dat al doet en dat u eigenlijk al efficiënt werkt. Ik denk dat collega Vande Reyde er daarom op wees dat er geen taboes mogen bestaan in die brede heroverweging.

Ik wil nog een ander punt aanhalen. Ik wil de heer Bothuyne steunen op dat punt. Ik kijk ook naar de collega's. Dat heeft niks te maken met de Vlaamse Regering, maar wij kunnen als parlement ook wel initiatieven nemen. Ik kijk naar Nederland, waar de heer Bothuyne ook naar verwees. Daar hanteert men de brede herover-weging al een aantal jaren als instrument. Dat komt er geen 'silver bullet', maar wordt er in het parlement bekeken welke verschillende scenario's er mogelijk zijn. Er komt in Nederland dus een debat. Ik neem het voorbeeld van de ondersteuning van kmo's, omdat collega Vande Reyde dat naar voren haalde. Daarover worden er dan vier scenario's uitgetekend, en dan gaat het debat over de vraag welk

scenario het parlement kiest om de volgende jaren uit te rollen met betrekking tot die kmo-ondersteuning.

Dit waren twee bijkomende overwegingen op basis van het debat dat plaatsgrijpt. Ik volg de heer Bothuyne echter: ik denk dat we als parlement op dat vlak actiever moeten zijn dan we nu zijn. We doen dat ook al wel voor een stuk in de commissie Algemeen Beleid, maar dat hoeft ons niet tegen te houden om dat ook in andere commissies te doen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, bedankt voor de aanvullingen.

Ik zou toch een paar nuances willen aanbrengen. Ten eerste, als er iets is waar ik niet voor bekendsta, dan is het voor mijn defensiviteit. Ik vind het echter wel belangrijk om mee te geven dat er bij EWI reeds aan beleidsevaluatie wordt gedaan. Ik ben nog maar een jaar bevoegd voor EWI, dus dat is niet mijn verdienste. Dat heeft niks te maken met de vraag of er daar nog iets te halen is, maar die beleidsevaluatie staat dus niet in de kinderschoenen.

Ik ben hier absoluut een voorstander van. Ik heb dat ook bij het begin van mijn antwoord gezegd. Ik ben zelfs enthousiast over het feit dat we dat doen. De begrotingscontext maakt, zeker ook na die crisis, dat onze begroting onder druk staat. Voor mij is het dus interessant om te bekijken of we met de instrumenten die we hebben, het doel bereiken dat we voor ogen hebben, en of we dat op de meest efficiënte wijze doen. Ik vind dat een ontzettend belangrijk debat, maar ik vind het ook een beetje vreemd dat jullie zeggen dat jullie daar als parlement niet zo veel over te zeggen hebben. Jullie hebben gewoon het laatste woord: elk jaar keuren jullie de begroting goed. Er zijn in deze commissie ook al heel veel debatten gevoerd over de efficiëntie van bepaalde zaken. Ik vind niet dat jullie in deze commissie slaafs alles goedkeuren, integendeel: wij hebben hier al veel en diepgaande debatten gehad. Ik ben niet te beroerd om bij te sturen als dat nodig is.

Maar dit is hier voor de eerste keer een geconcerteerde oefening voor alle beleidsdomeinen van de Vlaamse overheid. In die zin vind ik het onmetelijk interessant. Ik heb daarnet gewezen op horizontale linken die er zijn. Wij doen sommige dingen dubbel die wij nu niet zien. Als ik in mijn beleidsdomein efficiëntieoefeningen doe, hou ik niet met alle mogelijke horizontale kruisbestuivingen rekening. Dat maakt het zeer interessant. Ik benadruk nogmaals dat het geen besparingsoefening is, maar wel een heroverweging, uitkijkend naar mogelijke efficiëntiewinsten. Als je alleen maar kijkt naar waar je kunt snoeien, dan pas zul je iedereen een defensieve positie zien innemen. Ik vind dat we open moeten kijken: wat is ons doel, hoe kunnen wij het bereiken, en hoe kunnen wij efficiënter werken.

Wat dan de spending review betreft, collega Vande Reyde, herinner ik eraan dat ik een beetje lastig was na de spending review op de dienstencheques. U hebt dat ook gemerkt. Ik vond dat echt een momentopname. Er was bijvoorbeeld geen rekening gehouden met de loonopslag die er zou komen, waardoor je een totaal ander beeld krijgt van die sector. Ik heb mij daar druk over gemaakt. Ik vind een spending review op zich nuttig en interessant, maar het blijft een momentopname. In die zin vind ik de brede heroverweging veel omvattender wat doelstellingen betreft. Ik sluit absoluut niet uit dat wij nog spending reviews zullen doen, maar wij hebben er als regering voor gekozen om nu een brede heroverweging te maken. Voor mij is het van belang dat elkeen dit met voldoende openheid van geest uitvoert. Ik geef een voorbeeld: als blijkt dat bepaalde zaken ook in mijn beleidsdomein veel efficiënter kunnen gebeuren en ik daardoor op andere terreinen andere dingen kan doen, zal ik de eerste zijn om dat volop te steunen.

Wat de budgetten betreft, collega Vande Reyde, vind ik het belangrijk dat de commissie die ik daarvoor aangesteld heb, een voorstel doet. Ik denk dat zij nog een week nodig hebben en dan zult u daar ook kennis van kunnen nemen. Het zullen wellicht in eerste instantie de grote uitgavenposten zijn die onder de loep worden genomen.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Ik ben heel blij dat ik nog een slotwoord krijg, want u hebt nog twee belangrijke thema's aangehaald waarover ik graag iets zeg.

Vooreerst de rol van het parlement. Ik ben blij dat mijn persoonlijk inzicht daarin steeds meer medestanders krijgt. Ik ga volledig akkoord met u, voorzitter, dat dit een oefening is die door het parlement geïnitieerd, opgevolgd en afgerond moet worden. Nu hebben wij enkel het laatste woord. Dat is gewoon ja of neen. In een volwassen parlement, zoals wij van het voorbeeld in Nederland kunnen leren, zouden wij de oefening eigenlijk helemaal moeten omdraaien. Het is gek dat wij met het parlement zelf bij de start van de legislatuur geen beleidsplan neerleggen. Wij keuren het regeerakkoord goed maar wij zouden eigenlijk vanuit het parlement een aantal prioriteiten moeten vaststellen waarrond wij willen werken. Daarop zouden wij dan de regering constant moeten evalueren en laten bijsturen. Dat is een oefening die wij moeten doen met het hele parlement, maar ik ben wel blij dat daarvoor in verschillende fracties steeds meer stemmen opgaan. Misschien moeten wij daarover eens een bredere hoorzitting of zo houden. Wij moeten echt wel terug de macht naar het parlement halen.

Een aantal weken geleden was er in de plenaire vergadering een discussie over het zwijgakkoord. Ook dat ging over de macht van het parlement, over samenwerkingsakkoorden tussen fracties en personen – wat perfect legitiem is. Mij ging het erover dat het parlement eigenlijk de macht naar zich toe moet trekken en dat we op dit moment veel te veel beslissingen binnen interkabinettenwerkgroepen (IKW's) laten. Daar ging die quote over. Dan heb ik het toch in uitgesteld relais kunnen zeggen.

Wat uw tweede opmerking betreft, mijnheer Gryffroy: het is een beetje semantiek, maar het gaat eigenlijk wel over een kerntakendebat. En het is ergens ook wel ideologisch gedreven. Ik zal misschien een klein voorbeeld geven. Neem bijvoorbeeld de doelstelling dat we kinderarmoede willen verminderen. Ik denk dat iedereen daarachter staat. Is kindergeld daar het ultieme middel voor? Of zijn er dingen die we kunnen aanpassen om dat efficiënter en effectiever te maken? Dat soort vraagstukken maakt wel deel uit van deze oefening, mag ik hopen. En dan kom je natuurlijk ook wel op een terrein waar je deels een politieke insteek, een ideologisch en een waardeoordeel moet gaan vellen over een aantal zaken, of die het meest efficiënt en effectief zijn. Je kunt dat niet volledig loskoppelen van een soort diepgaand kerntakendebat, ook binnen die brede heroverweging. Ik hoop persoonlijk dat het daarop uitdraait. Maar the proof of the pudding zal in the eating zijn.

Ik zie zijn handje omhooggaan, maar hij mag niet meer repliceren. Dit is geen persoonlijk feit.

We moeten er als parlement toch op toekijken dat dat echt naar de essentie van de zaak gaat. Het mag niet zomaar een administratieve oefening zijn.

De voorzitter: Collega's, ik ga het debat hier niet verder laten gaan. Ik had ook nog wat bedenkingen, en de collega's ook nog wel, denk ik. Ik stel voor dat het later vervolgd wordt. Dat zal zeker het geval zijn.

De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Maurits Vande Reyde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de mogelijkheid van terugbetaalbare voorschotten binnen de economische en innovatiesteun van VLAIO
– 2015 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Minister, deze vraag gaat over een beslissing die is genomen door de Vlaamse Regering en die ik heel interessant vond. Daarin werd de mogelijkheid gegeven, op uw vraag, om een soort van voorschotregeling mogelijk te maken bij de ParticipatieMaatschappij Vlaanderen (PMV) en het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO). Het gaat over een principiële beslissing. Het is dus nog niet helemaal goedgekeurd, maar het ziet er wel naar uit dat dat zal gebeuren.

Dat betekent eigenlijk dat je voor heel wat economische steun, zowel in het kader van onderzoek en ontwikkeling (O&O) als andere steun, bijvoorbeeld de kmo-portefeuille en dergelijke, de steun zou omkeren naar een systeem dat als volgt werkt: is een project geslaagd, dan betaal je de steun terug, met rente daarbij, en als het project niet geslaagd is, dan hebben we het risico genomen en hoef je het niet terug te betalen. Je kunt het een beetje vergelijken met de festivalvoorschot-regeling die we nu hebben ingevoerd.

Ik vond dat heel interessant, maar ik vroeg me af wat u daar juist mee van plan was, vandaar mijn vragen. Op basis van welke afwegingen stelt u deze aan-passingen voor? Is daar een concrete vraag over uit de sector? Of is dat iets wat al langer broeit?

Voor welke projecten en steuninstrumenten wenst u dit systeem te gaan inzetten en op welke termijn? Is het dan de bedoeling om bepaalde subsidies op termijn ook te vervangen door deze voorschotregeling? Of ziet u dat veeleer als een bijkomend instrument?

Welk budget hebt u voor ogen voor dat voorschotsysteem? Wordt dat het grote deel van de economische steun? Of is dat veeleer iets waarvan u denkt: 'Daar ga ik wat experimentjes over opvoeren'?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel. Van de brede heroverweging naar de experimentjes, als het parlement maar alle macht krijgt.

Collega, ik ga even verduidelijken. Op dit ogenblik hebben we enkel de steunbesluiten van VLAIO principieel aangepast om steuntoekenning via terugbetaalbare voorschotten in de regelgeving mogelijk te maken. De besluiten zitten nu in de adviesronde bij de SERV en de Raad van State en we moeten die nog finaal goedkeuren.

Er is een dubbele rationale voor het ondersteunen van innovatie met terug-vorderbare voorschotten. Langs de ene kant willen we innovatie dicht bij de markt kunnen ondersteunen en dus de impact van innovatiesteun vergroten. Langs de andere kant is er de noodzaak om de budgetten onder controle te houden.

De vraag tot ondersteuning van innovatie dicht bij de markt, komt eigenlijk van de bedrijfsorganisaties zelf en is ook opgenomen in het regeerakkoord: "We zetten ook in op de ondersteuning van de hogere TRL's (Technology Readiness Levels) en

we werken een kader uit voor de ondersteuning van piloot- en demonstratieplants." Die voorschotten situeren zich binnen dat luik van het regeerakkoord.

Het is dus met andere woorden bij de ondersteuning van dergelijke piloot- en demonstratieplants dat terugbetaalbare voorschotten interessant zijn zowel voor de ondernemingen als voor de overheid. Het principe van de terugbetaalbare voorschotten is immers dat ze maar moeten worden terugbetaald bij een succesvolle realisatie.

Aan de ene kant delen we dus als overheid in het risico en verminderen we zo het risico voor de onderneming. Langs de andere kant krijgen wij, de overheid, bij succes ons geld terug en kunnen we dit herinvesteren in andere projecten. Dat zou een mooi voorbeeld kunnen zijn van een win-winaanpak.

Ik besef echter dat een terugbetaalbaar voorschot door sommige ondernemers als minder interessant wordt aanzien dan een subsidie. We zullen deze modaliteit ook niet toepassen voor hoogrisico-onderzoek. Ik wil daar heel duidelijk over zijn. Ik heb daarover ook al overleg gehad met de farmaceutische sector.

Het gaat hier over projecten die relatief dicht bij de markt staan, weliswaar met een zeker risico, maar met een reële kans op succes. Typische projecten zijn de piloot- en demonstratieprojecten, klinische studies in latere fase, projecten met een technisch en commercieel risico, zoals in de luchtvaartsector, met hoge eenmalige kosten.

Terugvorderbare voorschotten vullen de financieringskloof tussen projecten met grote risico's en grote maatschappelijke spill-overs. Een concreet voorbeeld zijn de investeringen voor de eerste industriële implementaties in het kader van de het Important Project of Common European Interest (IPCEI) Waterstof. Dat zijn pilootinstallaties waarbij men nieuwe processen voor de productie of omvorming van waterstof op industriële schaal gaat uittesten. Als dit succesvol is, dan kan dit bijdragen tot een echte doorbraak in dat domein.

Zoals eerder gezegd, collega, hebt u hier alle kansen om uw ding te doen. We zitten nu in de adviesronde. De terugbetaalbare voorschotten bestaan dus nog niet. Zij moeten nog finaal worden goedgekeurd, maar ik sta wel heel erg achter het instrument, bijkomend bij de subsidies, dus niet ter vervanging daarvan.

Het is de bedoeling om projecten te ondersteunen waarvoor subsidies minder geschikt zijn. We doen dat vanuit het standpunt van de goede huisvader. We willen relevante projecten ondersteunen die anders niet of in beperktere mate zouden worden uitgevoerd.

We creëren eigenlijk een soort rollend fonds. We rekenen op een slaagpercentage van minstens 70 procent. Dat wil zeggen dat we ongeveer driemaal meer projecten kunnen steunen met terugbetaalbare voorschotten dan met subsidies. Maar het gaat natuurlijk ook over een nieuwe laag van projecten, namelijk deze die iets dichter bij de markt staan. Wordt dus vervolgd, collega Vande Reyde. Ik dank u in elk geval voor uw vraag want zo krijg ik de kans om wat uitleg te geven op een moment dat we de regeling nog finaal moeten afkloppen.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Namens het parlement of alleszins namens mijn fractie of namens mezelf kan ik wel zeggen dat ik het een interessant instrument vind. Ik denk dat u op deze weg kunt verdergaan om, zoals u zelf hebt gezegd, een soort van rollend fonds te creëren. Daarbij kan de succesgraad van projecten in overweging worden genomen, niet ex ante maar ex post. Dat is een heel andere logica. Ik vind het wel

interessant dat wanneer een project slaagt, men dat geld terugbetaalt. Men heeft dat gekregen van de samenleving en men geeft dat dus terug. Wanneer het project mislukt, dan heeft de samenleving dat risico genomen, maar heeft het niets opgeleverd. Dat hoort er nu eenmaal bij.

Ik heb geen bijkomende vragen meer, maar ik wil u zeker aanmoedigen om dat instrument verder in te zetten zodra het is goedgekeurd. Moet dat goedgekeurd worden? Is daar een decreetswijziging voor nodig? Ja? Toch wel? Dan vraag ik u het instrument in te zetten zodra wij het hebben goedgekeurd.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega, voor alle duidelijkheid: het gaat hier over een besluit van de Vlaamse Regering (BVR). Ik heb dus een besluit van de Vlaamse Regering nodig, maar dit hoeft niet voorgelegd te worden aan het parlement. Toch bedankt voor de steun.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het Vlaams actieplan voor de activering van langdurig zieken
– 1926 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de promotiekansen na een burn-out
– 1978 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Minister, wat de langdurig zieken betreft, hebt u een sterke en heel ambitieuze visienota voorgelegd, die ook inzet op wat goed was, namelijk de re-integratietrajecten. We zien een verdubbeling van vijfduizend naar tienduizend. Tegelijkertijd zien we ook een betere preventie. Het is dus een en-enverhaal. U wilt ook een mentaliteitsverandering, waarbij gefocust wordt op wat mensen kunnen en niet op wat ze niet langer kunnen, dus op het potentieel, op het positieve. Wij schrijven ons geheel in in die voluntaristische lijn, die u neerschrijft in uw visienota.

Op welke manier denkt u ervoor te kunnen zorgen dat die re-integratietrajecten effectief ingevuld worden? Dat was namelijk wat het zorgenkindje. Ik denk dat de voorzitter daar ook al enkele keren op gewezen heeft. Het is goed dat we dit doen, maar ze moeten wel ingevuld kunnen worden. Wat zijn daar de kritische succesfactoren?

Een belangrijk luik is de samenwerking met de federale overheid. Ik heb van u al een aantal keren vernomen dat er wel een positieve vooruitgang zit in het verhaal van die arbeidsintegratiejobs, waarbij iemand minder gemakkelijk zijn uitkering kan verliezen. Daardoor wordt het risico bij het opnieuw aan de slag gaan wat verminderd.

Daarnaast is er de hele hetze rond het op pensioen stellen en het niet meer sturen van een controlearts naar die 29.000 langdurig zieken. Dat vind ik al heel wat minder positief. Misschien kunt u daarover ook uw licht laten schijnen?

De samenwerking tussen VDAB en het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering (RIZIV) wordt geëvalueerd door het Onderzoeksinstituut voor Arbeid en Samenleving (HIVA). Wat is de stand van zaken van deze studie? Wanneer zullen wij deze resultaten krijgen? Voorzitter, kunnen we misschien in deze commissie ook een hoorzitting organiseren waarin deze resultaten, die ons toch allemaal interesseren, voorgesteld worden?

Bent u van plan om uw federale collega te vragen om de beslissing om ruim 29.000 langdurig zieken niet meer te contacteren tot hun pensioen terug te draaien? Met andere woorden: kunnen die mensen toch betrokken worden bij die re-integratieprojecten?

Nu vorm ik een koppeltje met mijn eigen vraag om uitleg. Er is uiteraard geen mooiere en aangenamere partner denkbaar dan mezelf op dat vlak. Dank u, voorzitter, dit is een 'perfect match'. Die vraag gaat over de burn-outs en de promotiekansen na een burn-out. Dat is een problematiek die ik heel goed ken. Ik ben zelf geen slachtoffer geweest van een burn-out maar ken wel wat mensen die daarvan het slachtoffer geweest zijn of vandaag nog zijn. Ik denk dat veel mensen, helaas, nog op te veel onbegrip botsen op dat vlak en dat dit iets is waarop nog veel taboes rusten.

Een interessant onderzoek van de Universiteit Gent stelt dat het burn-outverleden voor 406 managers een heel grote hypotheek legt op de toekomstkansen van werknemers. Ze hebben een derde minder kansen op promotie. Dat is gigantisch. Men zou oordelen dat die werknemers minder stressbestendig zijn en niet over leiderschapscapaciteiten beschikken. Bovendien zouden ze minder geneigd zijn om te vertrekken, mochten ze daardoor een promotie mislopen.

Ik vind dat toch wel vrij frappant. Ik denk dat onze samenleving toch al zo gevorderd moest zijn dat we dat in een context kunnen plaatsen en wat empathie opbrengen op dat vlak. Uiteraard kan de overheid niet alles oplossen, maar misschien kunnen we wel, vanuit onze bevoegdheden, eens kijken op welke manier de vooroordelen rond dat burn-outverhaal kunnen worden weggewerkt. Wie een burn-out heeft gehad krijgt zo toch nog alle kansen om zijn of haar carrière degelijk uit te bouwen.

Dank u wel, voorzitter, het was fantastisch om met mezelf een koppeltje te zijn.

De voorzitter: Ik ben blij dat u zichzelf fantastisch vindt, collega Ronse.

Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik vind dat wel een beetje narcistisch hoor, als ik dat mag zeggen.

De voorzitter: Ik zou het hierbij laten, minister.

Minister Hilde Crevits: Het is alweer een lange dag, collega's. Ik denk dat ik een beetje hydratatie nodig heb. Ik zal eens bij collega Vande Reyde te rade gaan.

Bedankt, collega Ronse, voor uw gekoppelde vragen, die gaan over mijn actieplan rond de re-integratie van langdurig zieken. Ik ben blij dat we hiermee een stap vooruit zetten. Het is geen geheim dat die doelgroep mij nauw aan het hart ligt en voor mij ook prioritair moet kunnen meestappen in het kansenverstrekkend verhaal.

We willen eigenlijk in eerste instantie vertrekken vanuit onze eigen hefbomen en instrumenten in Vlaanderen. De lat ligt daarvoor hoog: we willen in 2021 ons contingent van 5000 trajecten optimaal benutten. Voor de periode 2022-2023 zou

ik een nieuw ambitieus groeipad willen kunnen bewandelen naar 7500 en vervolgens 10.000 trajecten. Daarvoor heb ik uiteraard ook de federale overheid nodig, want die financiert trouwens ook die trajecten.

Het invullen van die re-integratietrajecten is zeker geen opdracht van VDAB alleen. We zullen hoofdzakelijk op twee manieren inzetten op een verhoogde instroom, enerzijds door artsen, arbeidsongeschikten en werkgevers meer en beter te informeren en te sensibiliseren over de mogelijkheden die er zijn om een traject naar werk aan te vatten. Daar moeten we zorgen dat alle betrokken gesprekspartners de mogelijkheden van VDAB én de vele partners kennen en binnen handbereik hebben wanneer verdere stappen naar werk bespreekbaar worden. De drempel moet zo laag mogelijk zijn en hiervoor gaan we ook nieuwe partnerschappen aan, bijvoorbeeld met sociale secretariaten, of via lokale netwerken van huisartsen.

Ik wil alleszins ook een mindswitch realiseren bij de brede bevolking. We moeten gaan van arbeidsongeschikt naar arbeidsgeschikt. Dat is een steen die ik wil verleggen, onder andere via een brede communicatiecampagne. Ik vind dat herstel van ziekte combineren met een zekere mate van werk eigenlijk heel normaal zou moeten zijn, en heel vanzelfsprekend, daar waar het opportuun en mogelijk is – uiteraard enkel waar het mogelijk is. Maar laat ons dan ook naar mensen die ziek zijn, of chronisch ziek zijn, niet kijken vanuit het perspectief van de ziekte, naar wat men allemaal niet meer kan, maar naar wat men wél nog kan. Dat is een stapsgewijs proces, maar wel een dat gestart moet worden.

Er zijn vijf acties die we met de federale partners willen opnemen. Ook dat is natuurlijk essentieel. Prioritair is dat VDAB sneller in het re-integratieproces betrokken moet worden. Dat is superbelangrijk. We hebben daarover ook passages voorzien in ons regeerakkoord. En ten tweede, naast het ambitieuze objectief, het breed communiceren en het streven naar het sneller betrekken van VDAB, moeten we ook durven na te denken over responsabiliseringsmechanismen. Ik vind het ook heel belangrijk dat we gesprekken voeren – dat is ook met de Federale Regering – over de drempels die een hogere uitstroom naar werk in de weg staan. Heel veel mensen in arbeidsongeschiktheid zijn onzeker over de financiële impact bij deeltijdse werkhervatting. Vandaar dat het ook mijn vraag is naar de federale overheid om meer combinaties mogelijk te maken. De combinatie van werk en ziekte, herstel, revalidatie. Ik heb over al die zaken ook al een gesprek gehad met collega Vandenbroucke, en ook een eerste gesprek met collega Dermagne. Mijn kabinet heeft ook een gesprek gehad, en dat gaf in elk geval hoop.

Dat was er uw tweede vraag: hoe pak je dat aan? De Vlaamse en de federale overheid zijn in deze kwestie eigenlijk partners met een gemeenschappelijk belang. Ik ga ervan uit dat ook de Federale Regering voluit de kaart trekt van de visie op kansen die moeten worden gegeven.

Dan is er de HIVA-evaluatie van de samenwerking. Vorige week is een ontwerpversie van het rapport opgeleverd aan VDAB. We zijn die nu aan het analyseren. We hebben nog geen finale versie, maar zodra ik die heb, zal ik die ook aan deze commissie laten presenteren.

Ik betreur uiteraard die beslissing om een groep langdurig zieken los te laten. Die beslissing is federaal genomen. Collega Ronse, mochten er bij die mensen toch werkwilligen zijn, dan zijn ze uiteraard welkom bij VDAB, maar met mijn actieplan kijk ik eigenlijk vooruit. Als mensen al heel lang in de ziektesituatie zitten en de link met de arbeidsmarkt compleet kwijt zijn, dan vraagt het een enorme inspanning om hen terug te halen. Dat blijkt ook uit alle studies. Voor mij is het dus echt van belang dat we hen niet loslaten. Dat vraagt een mindswitch, maar ook een structurele positiebepaling voor VDAB in het proces.

Ten slotte, VDAB zou die mensen allemaal contacteren na drie en vijf maanden. Dat hoeft niet VDAB te zijn. Als een bedrijfsarts weet wat de rol van VDAB is, dan kan die ook vragen stellen: hoe zit het met uw werk, wat kunnen we doen? Er zijn zoveel instrumenten in Vlaanderen, om werkposten aan te pakken, om mensen te begeleiden in nieuwe trajecten. Die worden te weinig gebruikt. Dat betekent dus dat je die band moet proberen te behouden van mensen met de arbeidsmarkt, want als je die loslaat, dan wordt de angst van die mensen om terug naar de arbeidsmarkt te komen bijzonder groot. Ik kan dat die mensen niet verwijten.

Collega Ronse, dan was er uw vraag over de burn-outs. Terecht merkt u op dat arbeidsongeschiktheid niet altijd van fysieke aard is. Op Vlaams niveau zet ik met een uitgebreid pakket aan flankerende acties in op de preventie van burn-outs. We nemen ook actie om het huidige actieplan voor werkbaar werk te evalueren. Ik wil een nieuw VESOC-akkoord (Vlaams Economisch Sociaal Overlegcomité) en eigenlijk een nieuw actieplan inzake werkbaar werk. Daarnaast volgen we ook de evoluties in de opmaak van het federale antiburn-outplan. Daarover is er ook een schriftelijke vraag gesteld, door collega Saeys. We zitten hierover heel regelmatig samen met het kabinet van collega Dermagne. Ik zal er dus ook over waken dat het Vlaamse en het federale beleid op dat vlak elkaar versterken en aanvullen.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Dank u wel. Misschien eerst een rechtzetting: voor alle duidelijkheid, ik vind mezelf helemaal niet zo mooi en fantastisch als ik net deed uitschijnen. Ik was eigenlijk een beetje cynisch aan het doen, met die grappige term van de gekoppelde vraag.

Minister, wat die vraag over de langdurig zieken betreft, ben ik het volledig eens met uw redenering: hoe langer iemand in inactiviteit zit, hoe langer die periode duurt, hoe moeilijker het is om die persoon te versterken, hoe moeilijker het is om de kloof tussen die persoon en de arbeidsmarkt te dichten. Dat is zeer juist, maar dat lijkt me een reden te meer om er vooral voor te zorgen dat we mensen niet uit het oog verliezen, ook die 29.000 langdurig zieken niet die nu het signaal hebben gekregen dat de controlearts er niet meer zal komen. Ik vond dat eigenlijk fout. Ik heb gisteren een lang gesprek gehad met een langdurig zieke, iemand die echt al zeer lang ziek is, die eigenlijk in die situatie zit. Ik heb hem gezegd dat ik dat systeem van jaarlijkse controleartsen een fout systeem vind. Als je been werd geamputeerd, dan moet er niet jaar na jaar een controlearts komen om diezelfde pijnlijke vaststelling te doen. Dat been zal niet teruggroeien.

Wat die mensen wél nodig hebben, is jaar na jaar een multidisciplinair team dat kan nagaan hoe die persoon op een aangepaste manier bij de huidige of de vorige werkgever of in een andere context kan werken. Dat kan misschien leiden tot een aantal actiepunten: opleiding volgen, stage volgen, misschien op het vlak van zorg extra investeren in die persoon. Die benadering moet dus veel humaner. Nu laten we die mensen echt veel te veel aan hun lot over, en dat is echt niet goed. Ik vind dus dat we ook die 29.000 mensen niet mogen loslaten. Ik hoop dus dat de Vlaamse Regering op dat vlak toch een overleg aangaat met de minister van Volksgezondheid, Frank Vandenbroucke, en de mensen van het RIZIV, om het lot van die mensen toch te verbeteren en hen te versterken.

Twee, ik ben heel dat u volhardt in uw ambities voor uw re-integratieprojecten. Ik geloof daar ook heel sterk in. Misschien, minister, moeten wij tegelijk ook nadenken over experimenten. We moeten out of the box durven te denken. Ik denk aan het voorbeeld van voormalig collega Rob Beenders, die op een heel onverwacht moment ernstige gehoorbeperkingen kreeg en die dankzij implantaten geholpen is geweest. Hij vertelde mij dat heel veel mensen in zijn situatie dat systeem zelfs niet kennen en dus niet meer aan de bak kunnen geraken. Wij

moeten durven te investeren in het bekendmaken van de mogelijke middelen die hen wel weer in staat zouden stellen om te werken. Wij moeten hen daar ook financieel in ondersteunen. Het kost ons als samenleving immers veel meer om die mensen in hun isolement te laten.

Wat burn-out betreft, ben ik heel blij dat u mijn visie deelt. Wij mogen geen talent verloren laten gaan door de promotiekansen van die mensen te verminderen. U bent ook gevoelig voor dat punt en u zult daarrond actie ondernemen.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp·a): Ik vind vraag en antwoord heel interessant. U weet dat wij als sp.a niemand willen achterlaten. Mensen die willen werken en de ambitie hebben om dat te doen, moeten uiteraard alle tools en alle mogelijkheden krijgen om dat ook te kunnen. Maar er zijn enkele belangrijke randvoorwaarden, zoals u, minister, het ook hebt opgemerkt. U vindt het positief dat de financiële impact van werk op de uitkering correcter en klantvriendelijker in kaart wordt gebracht. Ook ik vind het ongelooflijk belangrijk dat de combinatie van uitkering en loon zonder terugval van rechten moet worden geoptimaliseerd. Het is positief om opnieuw aan het werk te gaan met eventueel nog een deel van de ziekte-uitkering. Dat overleg met de federale instanties kan goed verlopen om de drempels te verminderen.

Wat wel moet worden vermeden, is dat de uitstroom naar werk van een beperkt aantal trajecten ook nog eens beperkt wordt. Het heeft weinig zin een traject op te zetten als nadien ook geen jobaanbieding of geen volwaardig aangepaste job volgt. Dat zou alleen maar voor meer demotivatie zorgen. Dat moeten wij zeker voorkomen. De wetgeving is daarin ook duidelijk. Redelijke aanpassingen weigeren is een vorm van discriminatie die niet kan op de arbeidsmarkt. Als dergelijke redelijke aanpassingen niet mogelijk zijn, moet dat in een verslag gemotiveerd worden. Vandaag zijn er nog geen adequate standaarden waaraan zo'n verslag moet beantwoorden. Het is belangrijk dat wij daar werk van maken, om de rechtszekerheid en het jobaanbod voor de mensen die terugkomen naar de arbeidsmarkt uit een langdurige ziekte, te garanderen.

Ik heb nog een vraagje over de mogelijkheden die u zegt te zullen onderzoeken van re-integratie via uitzendarbeid. Het instrument bestaat en ik vind het geen probleem dat het mee wordt ingezet. Maar het risico is dat het geen duurzaam perspectief biedt voor de betrokkene. Ook dat zou de motivatie niet altijd ondersteunen. Hoe kunt u daarin garanties inbouwen?

Minister, ik heb u horen zeggen dat u vooruit wilt. Vanaf 21 maart kunt u een lidkaart kopen van de nieuwe beweging genaamd Vooruit. Zeer welkom!

De voorzitter: Ik kan mij voorstellen dat u alle versterking kunt gebruiken, maar ik zie het toch niet snel gebeuren.

De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Ik dank collega Ronse voor de vraag en de minister voor het antwoord.

Minister, ik heb uw visienota voor de aanpak van langdurig zieken met veel interesse gelezen. Als je het eerste deel, over de huidige situatie, leest, word je daar niet vrolijk van: er zijn 281.000 langdurig zieken in Vlaanderen, een cijfer dat sterk stijgend is. Volgens het eigen Vlaamse steunpunt Werk zou eigenlijk maar een groep van ongeveer 88.000 mensen het grootste potentieel hebben om weer aan het werk te raken. Dat zijn mensen die minder dan een jaar langdurig werkloos zijn. Dus eigenlijk zeggen we zelf al dat het voor bijna 200.000 mensen heel moeilijk gaat worden.

Als je dan ziet dat je met 3600 mensen in een begeleidingstraject zit, van wie maar 30 procent doorstroomt naar werk, spreek je over een goeie 1000 mensen die je hebt gere-integreerd naar werk, op een groep van 281.000. We hadden het daarnet al over een druppel op een hete plaat. Ik vrees dat we daar ongeveer zitten.

Maar goed, we kunnen daar allemaal moedeloos over worden, maar het belangrijkste is dat u daar actie in wilt ondernemen. U hebt verwezen naar uw actieplan met vijftien heel concrete acties, waarvan vijf in overleg met de federale overheid – het is belangrijk dat dat gebeurt – maar natuurlijk ook tien in eigen winkel, als ik het zo mag noemen. U verwacht daarbij natuurlijk ook weer heel veel van VDAB, en terecht. Niet alleen VDAB, voor alle duidelijkheid, maar die gaat ook een belangrijke rol spelen, zeker als u die ambitie wilt opschroeven naar tienduizend begeleidingstrajecten.

Hoe is men dat binnen VDAB aan het voorbereiden? Gaat dat extra capaciteit vragen? Excuus dat ik altijd op die nagel klop, maar we mogen daar natuurlijk ook niet blind voor zijn. Hoe zijn de voorbereidingen daar? Verwacht men daar extra capaciteit en extra budget die men nodig zal hebben? Kunt u daar misschien al inkijk in geven?

De discussie hierover is ook op federaal niveau gevoerd. Minister Vandenbroucke kondigde aan dat hij zeker met u in overleg zou gaan, maar ook dat er een soort re-integratiecoördinator zou komen, een soort brugfunctie tussen alle betrokkenen, om die mensen toch terug richting werk te kunnen begeleiden. Hoe staat u tegenover die nieuwe functie die daar in het leven wordt geroepen? Ziet u daar ook mogelijkheden in als een belangrijke rol in uw eigen Vlaams actieplan? Kunt u daar al iets over zeggen?

Robrecht Bothuyne (CD&V): Ik wil ook nog heel kort aansluiten, collega's. Dit is een bijzonder belangrijk onderwerp. Het gaat inderdaad over een bijzonder grote groep mensen, en helaas neemt het aantal ook toe. Het is ook een heel diverse groep. Dat bewijzen de cijfers van het steunpunt: 88.000 mensen worden ingeschat als hebbende een potentieel voor de arbeidsmarkt. Dat is ongeveer de helft van de werkzoekendenpopulatie die op dit moment bij VDAB ingeschreven is en in begeleiding zou moeten zijn. Dat is toch een enorm aantal mensen. En als we het echt menen met die kansen, met die begeleiding op maat, met het 'niemand laten vallen', dan is dat eigenlijk een bijzonder grondige hertekening van ons hele beleid, zowel in arbeidsmarktbeleid als in welzijnsbeleid en de grens daartussen die zou moeten vervagen.

De minister heeft een heel sterke visienota neergelegd, maar naar aanleiding van de HIVA-evaluatie die is aangekondigd en ook een aantal andere stappen die moeten worden gezet in deze commissie, kunnen en moeten we hier zeker nog een grondiger debat over voeren. Er zijn in deze commissie veel prioriteiten rond arbeidsmarkt, en dit is er zeker eentje van. Wordt dus vervolgd.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Bedankt, collega's. Ik ben het er absoluut mee eens dat dit een heel belangrijke problematiek is, maar ik zou toch willen waarschuwen voor te snel te veel resultaten. Het klopt wat de heer Bothuyne zegt, dat het een grondige aanpassing, maar ook een switch vraagt in ons aller denken.

Er wordt heel weinig gebruik gemaakt van de instrumenten die we in Vlaanderen hebben om langdurig zieken bijvoorbeeld een aangepaste werkpost te geven of te begeleiden bij werk. We denken nog te vaak in twee sporen: ofwel is men ziek, ofwel werkt men. Ik heb uit eigen familiale ervaring meegemaakt hoe werk ook tijdens een ziekteproces louterend kan zijn en energie kan geven. We moeten daar dan ook op een andere manier naar kijken. Ik zie dat ook in mijn mailbox. Telkens

wanneer ik iets zeg over langdurig zieken, dan voelt een pak mensen zich aangevallen omdat wij hen zouden willen doen werken. Maar dat geldt natuurlijk niet voor iedereen, bijvoorbeeld zwaar zieken.

De vraag is alleen of het, ook wanneer men zwaar ziek is, normaal is om volledig de band door te knippen met het werk of met de mogelijkheden op werk. Op school bijvoorbeeld is er voor kindjes die zwaar ziek zijn Bednet, waardoor de contacten met de klas behouden blijven. Dat bevordert de re-integratie nadien heel fors en het geeft ook energie, zowel aan de klas als aan het kind thuis. Ik vind dat we daar op een andere manier naar moeten kijken, maar dat zal niet van vandaag op morgen geregeld geraken, collega's.

Collega Ronse, het kabinet-Vandenbroucke werkt momenteel aan de begroting of aan het proces. Een multidisciplinair team maakt daar deel van uit, met ergotherapeuten, psychologen en dus zeker niet alleen artsen. Ik vind dat loopbaancoaching eigenlijk in een dergelijk multidisciplinair team hoort. Dat hoeft niet altijd iemand van VDAB te zijn, dat kan ook iemand binnen de gespecialiseerde entiteiten zijn die daar rekening mee houdt. Maar dat moet toch een onderdeel zijn van het proces dat zieke mensen doorlopen.

Er zijn momenteel superveel experimenten in voorbereiding op onze nota. De mensen op ons kabinet hebben een bloemlezing gegeven over wat er allemaal al is gebeurd. Ik ben er echt van onder de indruk. De mensen over wie u spreekt, collega Ronse, hebben we ook gehoord op het kabinet. Dat was heel interessant. Het ging ook heel specifiek over die hoorapparaten. Maar er zijn ook heel veel ESF-projecten rond dit thema. In 2018 zijn er elf innovatieve projecten opgestart. We zijn ook heel veel over de muur en over de grenzen van onze regio gaan kijken. We hebben daar heel wat budgetten voor vrijgemaakt. In 2019 zijn er ook acht projecten opgestart. Ik kan u schriftelijk al die projecten bezorgen zodat u kunt zien wat er is gebeurd. In twee jaar tijd is er 8,5 miljoen euro aan ESF-middelen besteed aan pilootprojecten en experimenten voor langdurig zieken. Ik vind dat goede en belangrijke budgetten.

Collega Gennez, volwaardige jobkansen zijn van belang. We zullen in het actieplan ook onderzoeken waar mensen de meeste kansen hebben en wat de succesfactoren zijn bij een traject naar werk. Aanpassingen aan de werkvloer kunnen nu al worden geadviseerd, bijvoorbeeld door jobcoaching. Dat bestaat, alleen worden onze instrumenten niet voldoende gebruikt. We vinden het nog altijd normaal dat iemand die ziek was en terugkomt, opnieuw hetzelfde doet als vroeger, terwijl dat niet altijd kan. Soms zal dat op een andere plaats moeten of op een andere manier. Ik zie anderzijds ook werkgevers die heel sensibel zijn om mensen kansen te geven. Alleen is het nog niet voldoende ingebed in onze cultuur.

Ik denk dat het overleg met het federale niveau vlot zal verlopen, maar het zal vooral van belang zijn om de procedures goed op elkaar af te stemmen. Ik heb van collega Frank Vandenbroucke gehoord dat we duidelijk eenzelfde doelstelling hebben. Dat is al veel. Als je hetzelfde wilt bereiken, dan kun je discussiëren over de manier waarop, maar ik wil niet dat er tussen het federale en het Vlaamse niveau energie verloren gaat. De beschikbare energie en budgetten moeten optimaal worden gebruikt.

Uitzendarbeid kan ook de stap zijn naar een duurzame job. Voor sommige mensen is dat net de juiste stap. Het kan een tijdelijke oplossing zijn voor mensen die zich tijdelijk beter voelen om te werken. Het kan ook dienen om een flexibel arbeidsritme op te bouwen. Ik vind trouwens dat de sector zich ook zeer open opstelt en eigenlijk ook een rol speelt in dat verhaal. Ik heb binnenkort een gesprek met de sector.

Collega Ongena, ik wil een nuance maken wat de cijfers betreft. 80 procent van de mensen vindt de weg naar werk zonder begeleiding. Vaak is die VDAB-begeleiding

niet nodig. Zij die daar nood aan hebben, komen bij VDAB terecht. Voor mij is het echter van belang dat we de energie op het juiste moment inzetten. Ik vind het terecht dat u de vraag naar de capaciteit stelt en naar hoe men dan zal doen. In 2019, voor de coronacrisis, ging het om 4600 trajecten, waarvan een derde naar werk is uitgestroomd. Dan voel ik dat er iets fout moet zijn met het moment waarop die mensen bij VDAB komen. Als we iemand over al die werkangsten heen moeten helpen, wordt dat ontzettend moeilijk. Als we de mensen die hiervoor zorgen daar vroeger bij kunnen betrekken, zal dat misschien tot meer succes leiden en aanstekelijk werken.

Mijnheer Ongena, ik sta positief tegenover een coördinator als bruggenbouwer. In sommige gevallen worden de mensen van het kastje naar de muur gestuurd. We voelen dat de mensen nood aan een houvast hebben. Als een coördinator kan helpen, vind ik dat zeer positief, maar hij mag natuurlijk niet de activeringsrol van VDAB op zich nemen. Hij kan als brugfiguur helpen om de stap naar VDAB te zetten. Ik mis de link tussen een multidisciplinair team en werk. Ik vind dat daar eigenlijk de eerste hefboom zou moeten zitten.

Wat de capaciteit van de trajecten betreft, gaat het nu om een financiering door het RIZIV. Ik heb het engagement gekregen dat een verhoging van het objectief bespreekbaar is. First things first. Ik wil eerst en vooral de 5000 trajecten voor 2021 goed ingevuld krijgen. Ik hoop ook dat de uitstroom van de mensen die hiermee starten beter wordt.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Ik hoop dat we daar binnenkort door middel van een gedachtewisseling of hoorzitting verder op kunnen ingaan.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over werkbaar werk en het aantal werkende Belgen dat actief op zoek gaat naar een andere job – 2021 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Voorzitter, eigenlijk sluit mijn vraag om uitleg naadloos aan bij de vraag om uitleg van daarnet. De aanleiding is dat vorige week de resultaten naar buiten zijn gekomen van een onderzoek bij ongeveer vijfduizend werknemers in ons land. Uit dat onderzoek blijkt dat de motivatie van mensen om in hun job te presteren echt onder druk staat. Er wordt natuurlijk naar de coronacrisis verwezen, maar het is opvallend dat 10 procent van de mensen die nu een job hebben, graag een andere job zou willen. Dat is een verdubbeling ten opzichte van vroeger en dat lijkt me een hoog cijfer te zijn.

Vooral door de coronacrisis staat de motivatie onder druk. Het probleem is natuurlijk dat iemand vatbaar is voor een burn-out en dergelijke als die motivatie onder druk staat. Dat is de link met de vorige vraag om uitleg. Als die cijfers sterk stijgen, belooft dat weinig goeds.

Uit de studie blijkt vooral dat mensen vooral een boeiende jobinhoud willen. Dat is nog belangrijker dan het loon, dat ook niet onbelangrijk is. Dat is nog een enorme opdracht voor werkgevers. In de eerste plaats moeten ze de jobinhoud van

werknemers boeiend houden door voor variatie te zorgen, meer inspraak te geven en, meer algemeen, voor meer werkbaar werk te zorgen.

Minister, welke conclusies trekt u uit dit onderzoek met betrekking tot het Vlaams loopbaanbeleid ten aanzien van werknemers? Er is natuurlijk al wat gebeurd met betrekking tot werkbaar werk, maar zult u nog bijkomende initiatieven nemen?

Indien we het aantal langdurige zieken in de toekomst onder controle willen houden, is het duidelijk dat hier, zeker na de coronacrisis, meer aandacht naar moet gaan. Er is een link met de federale overheid, want veel elementen van het welzijn op het werk zijn nog federale materie. Hebt u plannen om hierover met de bevoegde federale ministers rond de tafel te zitten?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik was net een koffietje aan het pakken, maar heb wel alles gehoord. Het was nodig om even te hydrateren.

Collega Ongena, dank je wel voor de vraag, die inderdaad aansluit op de vorige.

Het onderzoek in opdracht van hr-dienstverlener Tempo-Team waarnaar u verwijst, leert ons heel wat dingen. Drie zaken springen er voor mij uit. Ten eerste wijst het onderzoek erop dat 10 procent van de werkende Belgen op zoek is naar een nieuwe job. Dit aantal is op een jaar tijd verdubbeld, wat wel zeer opmerkelijk is. In een crisis zoeken mensen stabiliteit, onder andere op het vlak van hun job. Uit dit cijfer blijkt dat de werknemers toch nog kansen zien en willen groeien in hun loopbaan. Het is ook in de coronacontext dus relevant om werk-naar-werk-transities te ondersteunen.

Ten tweede bevestigt dit onderzoek dat de coronacrisis een zware impact heeft op het welzijn van de werknemers. Een op de vijf werknemers beleeft minder werkplezier, is minder optimistisch over zijn job en is minder tevreden over de collega's en de leidinggevenden. Bijna een op de drie werknemers ervaart bovendien ook meer werkgerelateerde stress. Ik vermoed dat er een link is met het aantal mensen dat een nieuwe job zoekt.

Deze cijfers beklemtonen dus het belang van werkbaar werk om werknemers te behouden en aan de slag te houden. Dat versterkt ook mijn ambities om, samen met de sociale partners, te blijven inzetten op maatregelen die de werkbaarheid van loopbanen binnen de organisatie versterken.

Ten derde valt op dat werknemers bij het zoeken naar een nieuwe job op zoek gaan naar een beter loon, terwijl de jobinhoud net het belangrijkste is om zich goed te voelen in een job. De jobinhoud heeft een impact op zowat alle aspecten die er voor werknemers en werkgevers toe doen. We hebben dus een heel belangrijke uitdaging om aandacht voor de jobinhoud mee te nemen in onze initiatieven rond loopbanen en werkbaarheid.

Wat de bijkomende initiatieven betreft, collega, gaat werkbaar werk om een gedeelde verantwoordelijkheid van actoren, van zowel werkgevers, werknemers, zelfstandige sectoren als de overheid. Er is het actieplan werkbaar werk. Ik gaf zonet aan dat ik dat nieuwe actieplan wil updaten postcorona. Er wordt ook een actieplan telewerk opgesteld, dat binnenkort aan jullie bezorgd zal worden. Op dit moment zijn we de feedback van de sociale partners aan het verwerken.

Samen met de sociale partners van de SERV ben ik ook de huidige evaluatie van het huidige actieplan aan het finaliseren, zoals ik al antwoordde op de vorige vraag om uitleg. Dit komt er dus ook aan.

Dan is er de blik op het federale niveau, collega Ongena. Werkbare loopbanen zijn meer dan ooit van belang. Mensen moeten langer werken, maar de bedoeling is ook dat ze gelukkig aan het werk zijn. Ik wil dus, binnen mijn bevoegdheden, zoveel mogelijk bijdragen aan die doelstellingen. Dat doe ik dus binnen dat nieuwe actieplan.

Maandelijks zitten we ook samen met het kabinet van federaal minister Dermagne, om te kijken naar manieren waarop het Vlaamse en het federale niveau elkaar kunnen versterken. Er zijn ook initiatieven vanuit het domein Welzijn, die in onderling overleg tussen kabinetten en de administraties op elkaar afgestemd kunnen worden.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Dank u wel, minister, voor uw antwoord. Ik had inderdaad ook begrepen dat er plannen zijn om het actieplan werkbaar werk te updaten. Volgens mijn bronnen vindt hierover morgen een VESOC-overleg (Vlaams Economisch Sociaal Overlegcomité) plaats. Ik wilde dus al eens polsen naar wat u kunt vertellen over de krachtlijnen van die plannen. Zijn daarin maatregelen vervat over de werkbaarheidscheques, waarover we het al vaak gehad hebben? Zijn er op dat vlak nieuwe zaken op komst? Meer algemeen: welke timing ziet u daarvoor? Welk proces ziet u om op dat vlak tot een nieuw plan te komen?

Ik heb nog twee kleine bijkomende vragen. We hebben hier nog niet zo lang geleden de mensen van de Ambrassade te gast gehad. Daar werden vragen gesteld op het vlak van jongeren. Wat opviel, was dat jongeren hard willen werken en heel flexibel willen zijn. Maar ze vragen ook het recht op deconnectiviteit. Dat kan vertaald worden als: op een gegeven moment moeten jullie mij gerust laten. Dan wil ik even geen sms'en, geen berichten via WhatsApp enzovoort. Het is iets dat meer en meer leeft, niet enkel bij jongeren. Is dat iets waarvan u zegt dat u dat misschien ook specifiek moet meenemen in het nieuw actieplan rond werkbaar werk? Hoe staat u daar tegenover, dat recht op deconnectiviteit?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Wat moet ik daarop zeggen, collega Ongena?

Tom Ongena (Open Vld): Ik zal uitloggen. Ik zal deconnecteren.

Minister Hilde Crevits: Ik dacht, we moeten even turbulent starten met de commissie, zo van 'O, daar komt de deconnectie!' Het heeft niet mogen zijn. *(Gelach)*

Nee, we hebben de jongeren van de Ambrassade hier ook gehad, dus ik wil dat zeker meenemen. Ik denk trouwens – ik spreek nu niet wetenschappelijk – als ik hoor dat mensen meer werkstress ervaren door telewerk – en ik maak het nu zelf ook mee –, dan gaat de knop nooit uit. Als je telewerkt zit je thuis, je start, en eigenlijk doe je gewoon voort. Ik weet niet of men ook efficiënter werkt, daar ga ik me niet over uitspreken, maar de deconnectie maken als je in de ruimte waar je woont en leeft, ook werkt, dat vraagt wel een goed vermogen om het ene en het andere te scheiden. Het zou me niet verbazen dat daar ook wel extra werkgerelateerde stress in zit.

Maar we nemen dus sowieso de Ambrassade mee in de bevraging van de actoren. We bepalen de prioriteiten samen met de sociale partners, maar die deconnectie is ook voor mij zeer belangrijk om mee te nemen, collega Ongena, net zoals ik al zei *… (onverstaanbaar) …* duurzamer telewerken.

De voorzitter: Collega Ongena, hebt u nog een slotbedenking, of bent u helemaal gedeconnecteerd?

Tom Ongena (Open Vld): Nee, mijn excuses, maar mijn eerste vraagje, rond die timing … Misschien heeft de deconnectiviteit een deconnectie met mijn eerste vraag veroorzaakt, maar hoe zit het met de timing en het proces van het actieplan?

Minister Hilde Crevits: Ja, ons doel is eigenlijk om tegen de zomer te landen met het plan. De eerste stap is eigenlijk om experten te horen, samen met sociale partners. We nemen dan ook de evaluatie van het huidige plan mee. Excuses, ik was dat even uit het oog verloren

Tom Ongena (Open Vld): Ja, gedeconnecteerd, maar geen probleem.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Maaike De Vreese aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de nieuwe maatregelen voor het aantrekken van buitenlands toptalent op de arbeidsmarkt – 1974 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaike De Vreese (N-VA): Goedemiddag collega's. Vanaf 1 maart treedt het nieuwe besluit van de Vlaamse Regering in werking met betrekking tot de tewerkstelling van buitenlandse werknemers. Terecht zet de Vlaamse Regering in op het aantrekken van toptalent en ook het aanvullen van tekorten op onze arbeidsmarkt.

Vanaf de inwerkingtreding zal een arbeidskaart maar 1 keer moeten worden aangevraagd en zal ze tot 180 dagen geldig zijn. Daarnaast zal het arbeidsmarktonderzoek, dat voor bepaalde arbeidsmigranten nodig is, niet meer jaarlijks moeten worden uitgevoerd als de werknemer bij dezelfde werkgever actief blijft. Het wordt ook gemakkelijker om buitenlanders aan te trekken als onderzoeker of gastdocent.

Verder maken we komaf met het inschakelen van dienstenchequemedewerkers en wijkwerkers van buiten de EU. Het zal niet langer mogelijk zijn dat een niet-Europese seizoenarbeider meer verdient dan zijn Vlaamse collega. Met dit nieuwe besluit zegt men ook strenger op te treden tegen misbruiken: een werkgever die illegalen tewerkstelt of betrapt wordt op zwartwerk, mag een jaar lang geen niet-Europese werknemers aantrekken en riskeert een administratieve geldboete of gerechtelijke vervolging. Daar heb ik eigenlijk al een eerste vraag bij. Ik dacht dat dit in de praktijk al zo was, dat dit al werd toegepast. Mijn vraag aan u, minister, is of dit inderdaad een verdere verstrenging is, en wat die verstrenging dan precies is?

In het verleden stelde ik u een aantal vragen in verband met de doorlooptermijnen van het aanvragen van de gecombineerde vergunning. Het is namelijk zeer belangrijk dat die zo kort mogelijk zijn, zodat we daar zo snel mogelijk nieuwe mensen kunnen aantrekken en dat we ook de concurrentie aankunnen met onze buurlanden en met andere landen. U heeft toen de ambitie geuit om de procedures en de doorlooptermijnen te verkorten onder andere door in te zetten op een gemeenschappelijk elektronisch platform dat in 2021 operationeel moet zijn.

Minister, ik had u een aantal schriftelijke vragen gesteld, dus waarschijnlijk zal er een beetje overlapping zijn, maar toch stel ik u graag nog de volgende vragen.

Zullen deze nieuwe maatregelen volgens u voldoende zijn om het aantrekken van buitenlands talent terug aan te zwengelen? Zijn er volgens u nog andere initiatieven nodig?

In welke mate ondervinden we concurrentie van andere landen, zoals het Verenigd Koninkrijk, dat nu ook meer dan ooit inzet op het aantrekken van toptalent?

Om de arbeidsmarkt te verruimen, zetten we in op het concentrisch bemiddelingsmodel. We kijken eerst in Vlaanderen, dan naar de andere gewesten, uiteindelijk naar de Europese Unie en dan buiten de EU. Zult u erover waken dat het concentrisch bemiddelingsmodel in de praktijk wordt toegepast, en hoe?

Kunt u de jongste stand van zaken geven met betrekking tot de uitrol van het gemeenschappelijk elektronisch platform?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega De Vreese, eerst en vooral, de antwoorden op uw schriftelijke vragen zijn onderweg. De supertechnische deeltjes zal ik nu niet behandelen bij deze vraag om uitleg, omdat het me beter lijkt dat u die in alle rust kunt nalezen.

Ik zie drie succesfactoren als je zo'n aantrekkingsbeleid wilt voeren. Ten eerste, de regelgeving moet duidelijk zijn. Ten tweede, je moet klantvriendelijk zijn. Ten derde, je moet een warm welkom bieden. Mensen die naar hier komen, moeten zich thuis voelen. Die drie elementen zult u horen terugkomen in mijn antwoord. Ik zal uw eerste en uw tweede vraag samen beantwoorden.

Vlaanderen is sinds de zesde staatshervorming bevoegd voor de economische migratie. Op 1 januari 2019 trad de nieuwe regelgeving in werking. Ik volg de werking van ons economisch migratiebeleid van nabij met de verschillende betrokken partners: werkgevers, bedrijven, universiteiten enzovoort. Na twee jaar heb ik beslist om een aantal punctuele wijzigingen en verbeteringen door te voeren, maar het basisprincipe van het Vlaams economisch migratiebeleid blijft het concentrisch bemiddelingsmodel.

Ik kan u dus geruststellen: onze eerste prioriteit is vacatures invullen met de talenten die we hier hebben. Wat migratie van buiten de EU betreft, houden we de focus op het buitenlands hoogopgeleid toptalent. Meer dan 90 procent van de toelatingen om in Vlaanderen te werken, gaan trouwens naar hoogopgeleiden. Ook werknemers die een knelpuntberoep invullen, blijven welkom. Voor kortgeschoolden is er altijd een zeer grondige check door VDAB nodig. Enkel en alleen als er in Vlaanderen, België en de EU geen werknemer te vinden is voor een bepaalde vacature voor een kortgeschoolde, kan er worden overgegaan tot het aantrekken van een werkkracht van buiten de EU.

Ik kom tot uw derde vraag. Het Verenigd Koninkrijk heeft na de brexit een eigen economisch migratiebeleid uitgewerkt, op basis van een puntensysteem. Er worden nu in hoofdzaak 'skilled workers' aangetrokken, opgeleide werknemers die een jobaanbieding én een diploma op zak hebben. Hoogopgeleide mensen krijgen toelating tot de Britse arbeidsmarkt als ze een minimumsalaris van 25.600 pond, wat ongeveer 29.600 euro is, kunnen voorleggen. Het Vlaamse salarisbarema voor hooggeschoolden ligt op 43.524 euro per jaar. Inhoudelijk kijkt men in het Verenigd Koninkrijk ongeveer naar dezelfde voorwaarden als wij in Vlaanderen, namelijk diploma en voldoende verloning, maar wij zijn strenger op beide punten.

U zou kunnen vrezen dat dat ons in een concurrentieel zwakkere positie plaatst, maar ik ben het daar eigenlijk niet mee eens, want er speelt meer mee. Het is belangrijk voor mij om te onderstrepen dat het Vlaamse salarisbarema gebaseerd is op het gemiddelde jaarsalaris hier. Buitenlandse werknemers toelaten onder die grens, zou aanleiding geven tot sociale dumping. Daarbij komt dat het Verenigd Koninkrijk sinds de brexit niet meer kan genieten van het vrij verkeer binnen de Europese Unie. Hierdoor kan men niet meer vrij gaan vissen – misschien een

verkeerd woord in de context van de brexit – in de pool van Europese werknemers. Vermoedelijk heeft het Verenigd Koninkrijk daarom de lat lager gelegd, en dat is iets wat ik uitdrukkelijk niet wil. Ik denk dat u het met mij eens zult zijn als ik zeg dat het aantrekken van economische migranten geen doel op zich is. Het is een middel om onze kenniseconomie te versterken, en dan mogen we kwaliteit verwachten, zowel op het vlak van opleidingsniveau als op het vlak van verloning.

Wat het gemeenschappelijk elektronisch platform betreft: ik merk dat u een bijzonder gevoel voor timing hebt. Als alles goed gaat, zal de Vlaamse Regering morgen immers het uitvoerend samenwerkingsakkoord kunnen goedkeuren dat de juridische grond biedt voor het gemeenschappelijk elektronisch platform. Dat uitvoerend samenwerkingsakkoord is tot stand gekomen onder coördinatie van staatssecretaris Sammy Mahdi. Op dit moment zijn, wat de Vlaamse kant betreft, de mensen van de dienst Economische Migratie het loket technisch aan het testen met een aantal werkgevers die jaarlijks tientallen gecombineerde vergunningen aanvragen. Het is dus de bedoeling dat het loket op 1 april 2021 gelanceerd wordt. Samen met ons zullen ook Wallonië, Brussel en de Duitstalige Gemeenschap, net als de federale overheid van dit loket gebruik maken. Er is bewust en klantvriendelijk voor een Engelse naam gekozen, 'Working in Belgium', omdat wij het samen doen met de federale overheid en de andere regio's en de deelstaten.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaike De Vreese (N-VA): Minister, ik heb inderdaad intussen de antwoorden op mijn schriftelijke vraag gekregen. Maar ik liet deze vraag toch maar staan en daardoor heb ik extra informatie van u ontvangen. Ook ik vind dat wij enkele belangrijke stappen vooruit hebben gezet in de doorlooptermijnen, die verkort zijn. U neemt daar heel wat initiatieven rond. U hebt hier evenwel niet geantwoord of die initiatieven voldoende zullen zijn en of u nog andere initiatieven nodig vindt. Maar u bent wel degelijk van plan als sluitstuk te voorzien in een 'soft landing' of een oranje loper zoals in Nederland, waarbij wij ook hier buitenlands toptalent beter gaan begeleiden. U gaat er werk van maken om die toptalenten hier een zo warm mogelijk welkom te geven. Daarvoor moet u met verschillende partners aan tafel zitten. Ik zou graag vernemen of u daarvoor al een timing hebt, om die oranje loper verder uit te rollen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik heb al bij de inleiding van mijn antwoord gezegd dat er drie succesfactoren zijn: één, duidelijke regelgeving; twee, klantvriendelijkheid; en drie, een warm welkom. Dat is ook de oranje draad in mijn beleid. Ik heb de term 'soft landing' niet uitgesproken, maar ik bedoelde het toch daarmee. Voor mij mag dat zo vlug mogelijk zijn. We zitten nu in de snuffelfase, zoals dat heet. Wij zijn de verkennende gesprekken aan het voeren. Er is al een initiatief in Leuven aan het werk. Ik hoop daarover zo snel mogelijk met extra initiatieven naar buiten te kunnen komen.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaike De Vreese (N-VA): Bedankt, minister, voor de extra verduidelijking. Ik had uw inleiding blijkbaar niet goed gehoord. Ik vind het verwonderlijk dat u niet kiest voor de term 'oranje loper' maar voor de 'soft landing'. Maar dat is uw keuze en die van de mensen op het terrein. Wij moeten van Vlaanderen dé regio maken voor het aantrekken van buitenlands toptalent. U hebt daartoe al veel belangrijke stappen ondernomen. Maar er kunnen nog een aantal zaken verbeterd worden, waarmee u volop bezig bent. Ik ondersteun u daarin en ik wens u daar veel succes mee. De cijfers zijn ietwat verminderd wat de hoge profielen betreft. Maar u hebt daarover vanmorgen al wat uitleg gegeven.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de rendabiliteit van de dienstenchequeondernemingen
– 1977 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Ik heb nog een vraag over de rendabiliteit van de dienstenchequebedrijven. Het is de laatste vraag van deze commissie, denk ik.

De voorzitter: De laatste vraag wordt gesteld door collega Claes.

Axel Ronse (N-VA): Mijn excuses, collega Claes.

In juli 2020 keurde het Vlaams Parlement een resolutie goed voor de versterking van de rendabiliteit en werkbaarheid in de dienstenchequesector. Ik breng daarvoor hulde aan collega Gennez die daarvoor heel hard heeft geijverd. We hebben daar toch een aantal belangrijke zaken in meegeven, onder meer dat fameuze indexeringsmechanisme. Ik ga daar allemaal niet op terugkomen.

Mijn vragen zijn de volgende, minister. We hebben de rendabiliteitsmonitor dienstencheques van het Departement Werk en Sociale Economie (WSE) gehad, die toch niet onbelangrijk was. Wat is uw reactie daarop? Wat zijn de verdere stappen die zullen worden gezet in het kader van die rentabiliteit? Is de volledige indexering dé oplossing voor de lange termijn inzake de rentabiliteit van die sector?

Ik heb via een vraag om uitleg naar de bijkomende kosten gevraagd die de dienstenchequeondernemingen aanrekenen. U zou daar een overzichtje van zoeken en overleggen met de sector. Wat is daar al van geweten?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: *(De verbinding valt even uit.)*

Was ik weer gedeconnecteerd? Dat kan gebeuren *(Opmerkingen van de voorzitter)*

Ik moest hier even een puntje regelen. We hebben morgen ook ministerraad. De commissie duurt iets langer dan ik gedacht had. Dat maakt dat ik nu en dan eens over en weer moet lopen. Collega Ronse, ik heb het meeste van uw vraag gehoord. Ik dacht dat u iets langer werk zou hebben met de vraag, maar u bent superefficiënt en beknopt geweest, heb ik gemerkt.

Uit de rentabiliteitsstudie op basis van de jaarrekeningen van het departement blijkt dat de evolutie in de sector van de dienstencheques globaal redelijk stabiel gebleven is in 2019. Dat betekent dat de globale rentabiliteit de voorbije vier boekjaren lichtjes daalde, maar nog op een aanvaardbaar niveau zit. We zien wel dat een derde van de ondernemingen die alleen dienstenchequeactiviteiten uitoefenen, moeilijk het hoofd boven water houden. Vooral de kleinere ondernemingen enerzijds en de vzw's en ex-PWA's (plaatselijke werkgelegenheidsagentschappen) anderzijds hebben het moeilijk. Ik ben me bewust van die situatie en wil erover waken dat het dienstenchequesysteem ook voor hen leefbaar blijft.

We hebben het voorbije jaar naar aanleiding van de coronacrisis bijna 100 miljoen euro extra geïnvesteerd in de sector. Daarnaast investeren we vanaf 1 januari jaarlijks een extra bedrag van 11 miljoen euro in de sector, wat overeenkomt met één indexering aan 100 procent in plaats van 73 procent.

We zijn ook in overleg over oplossingen op de lange termijn. Mijn administratie is op dit ogenblik aan het bekijken of het mogelijk is om naast de rentabiliteitsmonitor ook een prognosemodel op te zetten om een inschatting te maken van de rentabiliteit in de toekomst en het effect van toekomstige indexeringen op de marges. De administratie en de sector bekijken ook welke oplossingen nodig zijn en op welke vlakken er kan worden gewerkt aan duurzame oplossingen. Een permanente volledige indexering zou een van de opties kunnen zijn. Dat is voor mij ook verbonden aan degelijke arbeidsvoorwaarden voor onze huishoudhulpen.

Wat de administratieve kosten betreft, was er een eerste overleg tussen mijn kabinet en de sector op 11 februari van dit jaar. De sector was niet happig op een overheidsingrijpen op dat vlak. Zelfs een rapportering ligt extreem gevoelig. Het aanrekenen van zo'n kost is eigenlijk altijd toegelaten geweest. Het is niet mijn wens om de vrijheid van ondernemen zomaar in te perken, maar zoals ik ook de vorige keer heb gezegd, vind ik het van belang dat mensen eigenlijk zelfs een transparant zicht zouden kunnen hebben: dat zijn de ondernemingen en daar zijn het die en die kosten. Dan kun je ook een goede keuze maken als je een onderneming kiest. Wat mijn stelling trouwens nog bekrachtigt, is dat ook hier de algemene juridische principes van het verbintenissen- en economisch recht gelden. Een van de basisprincipes hier is transparantie. We moeten daar sterk op inzetten.

Op basis van het overleg tussen mijn kabinet en de sector worden nu een aantal voorstellen uitgewerkt. Ook inzake de problematiek van de gezamenlijke aanbiedingen, waarbij bepaalde producten verplicht moeten worden aangekocht door de klanten, zullen we bijkomende toelichting voorzien. De regels op dat vlak vallen onder de federale bevoegdheid Economie, zodat we de FOD Economie hier ook bij zullen betrekken, collega.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Minister, uw antwoord was superefficiënt. U bent een lichtend voorbeeld op het vlak van efficiëntie.

We zijn het daarmee eens, behalve misschien met die kosten die worden aangerekend. Ik ben akkoord met de notie rond vrijheid van ondernemen en met het feit dat het transparant moet zijn voor de gebruiker. Ik wil echter een nuance maken. Het gaat hier over heel veel belastinggeld dat in die sector wordt gepompt. Een van de redenen waarom we dat belastinggeld daarin pompen, is om het evenwicht tussen arbeid en gezin op een heel democratische manier mogelijk te maken. Wanneer daar extra kosten bij komen kijken, dan moeten we ons misschien afvragen of dit niet volledig door de vrije markt zou kunnen worden overgenomen. In die zin vind ik dat de vrijheid van ondernemen hier toch wel een kleine nuance behoeft. Het gaat over 1,4 miljard euro, de grootste hap uit het budget voor werk. Ik ben dan ook een beetje sceptisch over die extra kosten. We moeten daar toch behoedzaam mee omgaan.

Voor het overige zit het verhaal van die indexering op het goede spoor. De vraag die we in onze resolutie hebben gesteld en die ook door de sector zelf is aangekaart, heeft nu ook op dat niveau een goede richting gekregen. Op dat vlak zijn wij tevreden.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp·a): Ook ik ben relatief tevreden met de wens om transparantie te scheppen. Transparantie hoeft de vrijheid van ondernemen absoluut niet te belemmeren, integendeel. Ik denk dat een vrije markt het best gebaat is met een level playing field en dus met transparante informatie. Dus ik dring er toch op aan, minister, dat u er alles aan doet om die extra kosten die op dit moment

worden doorgerekend, aanschouwelijk te maken. En dan is het inderdaad aan de klant om te oordelen.

Wij zijn absoluut geen voorstander van het optrekken van de prijs van de dienstencheque. We hebben dat ook heel duidelijk gesteld in ons voorstel van resolutie, zoals ook collega Ronse aangeeft. Die extra kosten mogen dus ook geen verdoken prijsstijging zijn. Dat zijn ze op dit moment. Daar moeten we de paal en perk aan stellen. Ik hoop dat dat alsnog gebeurt.

Het tweede element is de omruilwaarde. U weet dat wij daarachter staan. We staan ook achter wat u net zei, namelijk dat de link moet worden gemaakt tussen de loon- en arbeidsvoorwaarden van de dienstenchequemedewerkers. Het zijn zij uiteindelijk die op het terrein het harde werk leveren.

Deze week is er een zwartboek gepresenteerd door het Algemeen Belgisch Vakverbond (ABVV). Daarin wordt nog eens opgelijst hoe zwaar het werk effectief is voor sommige medewerkers en hoe vrij of vrijblijvend sommige ondernemingen blijkbaar omspringen met de veiligheidsmaatregelen waarvoor ze ook extra gesubsidieerd zijn. Toen ik dit aanraakte tijdens de coronagedachtewisseling, gaf u aan dat er toch nogal alarmerende cijfers zijn. Die schriftelijke vraag is een vraag van onze hand waarop we het antwoord nog niet hebben ontvangen. Maar vermits u er al naar verwees, minister, is het misschien mogelijk om het ons alsnog vandaag door te spelen. Dan kunnen we er eventueel verder mee aan de slag. Ik denk dat we het er allemaal, over grenzen van meerderheid en oppositie, over eens zijn dat misbruik op kap van de huishoudhulpen en onveilige werksituaties absoluut niet kunnen. Het is dan ook goed dat daar paal en perk aan wordt gesteld op basis van inbreuken en eventueel het gevolg dat de inspectie daaraan geeft. Ik dank u om die cijfers ter beschikking te stellen.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Voorzitter, het is een goede zaak dat er een update van de rentabiliteitsstudie is, maar ik heb vanuit de dienstenchequeondernemingen al de opmerking gekregen dat er vragen over de gebruikte parameters zijn. Bij het eerste deel zijn alle ondernemingen met dienstenchequeactiviteiten betrokken, ook de bedrijven voor wie dat maar een klein aandeel is. Dit geeft een vertekend beeld. In het tweede deel gaat het effectief over de ondernemingen die vooral dienstenchequeactiviteiten uitoefenen en blijkt een derde verlieslatend. De sector vreest dat het echte beeld nog erger is, want in de studie wordt, bijvoorbeeld, geen rekening gehouden met eindejaarstoelagen of vakantiegelden die ook moeten worden betaald.

Minister, ik zal niet oordelen over wat juist en niet juist is, maar ik voel dat er al discussie is. Die discussie over de resultaten was er in het verleden ook al. Het signaal dat ik krijg, is dat er een zekere frustratie is. Ik vrees dat dit blijft en dat dit misschien gevolgen kan hebben voor de komende sociale onderhandelingen. Vorig jaar was er een staking. Eigenlijk hebben we tijd gekocht met de belangrijke beslissing over de volledige indexering die u toen hebt genomen. Op een bepaald moment zullen ze weer rond de tafel moeten zitten. Als die frustratie niet wordt weggewerkt, vrees ik dat dit hierop zal wegen.

Ik heb een concrete vraag. Ik heb begrepen dat u aan een prognosemodel wilt werken. In welke mate zult u de dienstenchequeondernemingen hier goed bij betrekken, zodat de parameters juist worden gezet en de frustratie wordt weggewerkt? Ik vrees dat we anders opnieuw een stakingsgolf zullen krijgen, en dat moeten we toch vermijden.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik bedank iedereen voor de interesse in het thema. *(De internetverbinding valt even weg. Opmerkingen)*

Wat de marktwerking betreft, zullen sowieso nieuwe initiatieven ontstaan als veel ondernemingen in de sector buitensporige kosten aanrekenen. Gelet op de enorme subsidies die we in de sector steken, vind ik het van belang dat we minstens transparantie kunnen bieden in wat wordt aangerekend. Het is duidelijk niet mijn bedoeling in te grijpen. Elke onderneming kiest zelf en de mensen kiezen ook zelf. Dat is toegestaan, maar een poging om transparantie te bieden, is de eerste stap. Ik vind dat de ondernemingen daar niet kwaad om mogen zijn.

Mevrouw Gennez, wat de veiligheid betreft, hebben we strikte richtlijnen opgesteld. We hebben in bijna 100 miljoen euro aan subsidies voorzien om die richtlijnen te kunnen toepassen. De inspectiediensten hebben contact met de vakbonden gehad om klachten door te geven en te onderzoeken. De veiligheid is voor ons essentieel en daar hebben we naar gehandeld.

Mijnheer Ongena, de monitor is op de jaarrekeningen gebaseerd. Die cijfers zijn objectief, maar er zijn twee onderdelen. Er zijn bedrijven met enkel dienstencheque-activiteiten en bedrijven met gemengde activiteiten. Om een duidelijk onderscheid tussen beide te kunnen maken, zal ik uw opmerking eens van dichterbij bekijken, zeker als er commotie of ongenoegen is over het feit dat bepaalde zaken in de vervolgstudie niet zijn doorgerekend. Dat is gemakkelijk op te lossen. Ik heb trouwens mijn agenda bekeken en ik denk dat ik binnenkort een afspraak met de sector heb. Ik zal mijn mensen vragen om dat door te nemen en rekening te houden met uw opmerkingen. U mag ons gerust schriftelijk doorsturen waarover het precies gaat. Ik wil een zuiver beeld en absoluut geen onzuiver beeld. We zullen dat sowieso bekijken.

We zullen een opsplitsing in ondernemingstypes maken. De kleine ondernemingen en de vzw's hebben het moeilijk. We hebben daar oog voor, maar u hebt met betrekking tot het basismateriaal wel een punt gemaakt. Ook als handelingen worden gestart, moeten we het eens zijn en mogen we geen tijd verliezen met discussies over een verkeerde basis. Dit wordt zeker opgevolgd.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Minister, ik wil even onderstrepen dat ik op dezelfde lijn zit. Als het gaat om het aanrekenen van bijkomende kosten is transparantie inderdaad zeer belangrijk. Wat mij betreft, mag verder de vrije markt spelen. In die zin zit ik op dezelfde lijn als u.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Allessia Claes aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over duaal leren in 2020 en de bijkomende stagebonussen
– 1979 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Minister, bij het stelsel van duaal leren verwerft een leerling vaardigheden in de school en op de werkvloer. Leerlingen ontwikkelen vaardigheden zoals gepast communiceren, feedback vragen en met deadlines werken, ze doen werkervaring op en bouwen een netwerk uit dat het makkelijker maakt om later een job te vinden. De ondernemingen die leerlingen in een duaal

traject aanwerven, hebben er een gemotiveerde werkkracht bij die ze de knepen van het vak aanleren. De onderneming toont maatschappelijk engagement en krijgt bepaalde fiscale voordelen. Op het einde van elk schooljaar kan de onderneming een beroep doen op een stagebonus.

De Vlaamse Regering besliste op vrijdag 12 februari 2021 dat ondernemingen die een leerwerkplek aanbieden, eenmalig een aanvullende stagebonus ontvangen. Deze verhoogde bonus moet ondernemingen aanmoedigen om, ondanks de coronacrisis, toch voldoende werkplekken ter beschikking te stellen en begeleiding te voorzien.

Welke moeilijkheden heeft het systeem van duaal leren in 2020 ondervonden? Welke impact heeft de coronacrisis op de uitvoering van de overeenkomsten in het duaal leren en het aantal leerwerkplekken? Hoe verloopt de praktische uitwerking en toekenning van de eenmalige en aanvullende stagebonus? Op welke manier zal de aanvullende stagebonus werkgevers overtuigen om een stage aan te bieden?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Claes, duaal leren heeft in 2020 absoluut moeilijkheden ondervonden. Dat zal u niet ontgaan zijn. We zullen daar ook een evaluatie over maken. Ik heb nog maar gisteren samengezeten in een gezamenlijke beleidsraad Onderwijs en Werk om te kijken op welke manier we ook het duaal leren schwung kunnen geven in de komende periode.

De praktische uitwerking en de toekenning van de eenmalige stagebonus is nu nog maar net goedgekeurd. Dat dossier moet nu operationeel gemaakt worden. Ik hoop dat dit zo snel mogelijk zal gebeuren. Dan zullen wij een heel gepersonaliseerde communicatie richting werkgevers voeren om hen toch te stimuleren om de stap naar stage te zetten.

De uitvoering wordt dus nu nog maar in de steigers gezet.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Minister, ik hoor alvast dat deze vraag redelijk snel is gekomen en dat u nog bezig bent met de uitvoering.

U sprak ook over een evaluatie. Wat is de bedoeling? Is het de bedoeling om snel de evaluatie te kunnen doen of iets om binnen een bepaalde termijn af te ronden? Al doende leren leerlingen en bouwen ze ervaring op. Die stages zijn ook belangrijk om het werkveld te leren kennen en kennis in de praktijk om te zetten. De maatregelen om het coronavirus terug te dringen, wegen ook door op de werkvloer. Het verandert de manier van werken, de bedrijvigheid op de werkvloer. Dat heeft ook gevolgen voor het duaal leren, en ook de stages in het algemeen hebben daar gevolgen van ondervonden.

In een opleiding is de stage het hoogtepunt, de kers op de taart. Door de coronacrisis is die vaak ook in mineur verlopen. We zien verschillende gevolgen. De plaatsen zijn schaars en het is moeilijk om een stageplaats te vinden. Sommige stages verlopen ook helemaal anders in vergelijking met voorgaande jaren. Veel personeelsleden werken van thuis. Ook stagiairs werken veel meer van thuis, waardoor ze minder de voordelen van een stage kunnen ervaren en minder leermogelijkheden hebben.

Hoe ervaart VDAB het dat heel wat stagiairs van thuis een stage volgen? Hoe gaat men daarmee om? Op welke manier heeft het een impact op de opleiding en beoordeling van studenten?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: We hebben absoluut de vinger aan de pols gehouden bij de sectorale partnerschappen en ook bij het Vlaams Partnerschap Duaal Leren. We hebben gevraagd dat werkplektekorten gesignaleerd konden worden. We zien dat de zoektocht naar werkplekken voor scholen en leerlingen iets moeilijker verliep, maar dat er soms ook bij werkgevers een beetje onduidelijkheid was, bijvoorbeeld of een onderneming nog leerwerkplekken mocht aanbieden als een deel van de eigen werknemers in tijdelijke werkloosheid zat. Er waren dus heel veel vragen, ook bij de werkgevers. Het is geen kwade trouw of angst, maar soms gewoon onduidelijkheid.

We hebben heel veel doelgroepencommunicatie moeten doen. Samen met minister Weyts zijn er ook tijdelijke coronanooddecreten gekomen waarin een beetje flexibiliteit is geboden. Het was echt een heel moeilijk jaar. De stagebonus als relancemaatregel moet ondernemingen nu overtuigen door ze een financieel duwtje in de rug te geven om zo te kiezen voor jongeren, voor stages en voor duaal leren.

We zijn bijna klaar met de voorbereidingen om het dan voluit toe te passen. Er komen ook addenda – als ik me niet vergis – bij de sectorconvenanten. We willen met de Vlaamse Regering laten zien dat we absoluut geloven in leren en werken als startpunt voor een duurzame loopbaan.

Ik heb geen signalen vanuit VDAB specifiek daarover gekregen. Voor de evaluatie van duaal leren staat de school samen met de onderneming in. Zij komen tot een conclusie.

Mocht u ondernemers kennen die met vragen zitten, dan kunt u hen wijzen op een Q&A waarin is opgelijst wat wel en niet kan. U kunt die gerust krijgen, ook wat de kwalificaties betreft.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): In duaal leren gaat het vaak over meer kwetsbare jongeren. Met een geslaagde stage zal ook een nieuwe wereld opengaan. We mogen hen zeker niet loslaten, ondanks de coronacrisis en de moeilijkheden die ermee gepaard gaan.

Ik hoop alvast dat we met deze eenmalige, aanvullende stagebonus voldoende werkgevers kunnen aanmoedigen om voldoende leerplaatsen aan te bieden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.